

Mas tednik

kulturno - politično glasilo

KROGI

svetovnih in domačih dogodkov

9. leto - številka 33

V Celovcu, dne 14. avgusta 1957

Cena 1.50 šilinga

Najbolje kupite ure, nakit
in drugo pri urarskem moj-
stru

Gottfried Anrather

KLAGENFURT,
Paulischgasse 9

Popravi tako in solidno. Kupite ali za-
menjate lahko zlato in srebro (strto zlato).

Pravica in dolžnost

Vsak državljan ima pravico, da se poslu-
žuje vseh v zakonih in postavah zajamče-
nih pravic. Naloga sodišč je, da zagotovijo
izvrševanje zakonov.

Ker pa ima narodna manjšina že po svo-
ji naravi gotove svojstvene značilnosti, ji
pri nas državna pogodba garantira odgo-
varjajoče pravice. Če bi večinski narodi sa-
mi imeli zadosti politične zrelosti in dejans-
kega demokratičnega duha, bi takih pravic
ne bilo treba posebej zapisovati. Toda
tehtni razlogi so govorili za to, da se v dr-
žavni pogodbi manjšinske pravice natanč-
no določijo in predstavniki avstrijske vlade
so tako med pogajanjmi kot tudi ob podpisu
po zrelem in svobodnem premisleku na te
določbe pristali. Parlament kot suvereni
predstavnik volje celotnega državnega ljud-
stva jih pa je enoglasno potrdil. Tako so
sedaj te pravice jasno zapisane in to nam
daje možnost, da se jih tudi v polni meri
poslužujemo.

Da smo tudi mi dolžni državi, katera
nam jamči naše pravice in jih nam ne krai-
ti, dati vse, kar ji gre, je za nas samo po-
sebi razumljivo.

Kadar pa se sklicujemo na svoje pravice,
moramo tudi pomisliti na dolžnosti, katere
imamo sami do sebe in do svoje narodne
skupnosti. Ali mi tudi v tem pogledu res
izvršujemo svojo dolžnost? Če na eni strani
tirjamo od države, da na vseh področjih
šolstva omogoča naši mladini pouk v ma-
terinskem jeziku, seve obenem s poukom
državnega jezika, se moramo tudi sami
vprašati ali vršimo svojo dolžnost do svojih
otrok. Ali tudi mi odrasli svoj in sosedov
zarod navajamo k temu, da se poslužuje
lepe materinščine doma, na poti in v jav-
nosti? Ali tudi mi pri svojih otrokih za-
sledujemo, če se v šoli vrši pouk tako, ka-
kor zahtevajo ustrezni predpisi? Ali si kdaj
ogledamo tudi šolske zvezke lastnih otrok?

Ali smo tudi sami na mestu in zahteva-
mo v trgovini, v katero nosimo svoje trdo
zaslužene šilinge, da nam postržejo v naši
slovenščini?

Ali so po občinah naši občinski odbor-
niki postavili zahtevo po dvojezičnih na-
pisih, ki so tudi zapisani v državni pogodbi?
Ugotovitev, da takih napisov trideset mese-
cev po podpisu državne pogodbe še nima-
mo, pač ne zadostuje. Vsi pa vemo, da bi
ravno določbe glede napisov ob dobri vo-
lji bilo moč izvesti v štiriindvajsetih urah.

Kako je z nami pri uradih, pri občini in
drugod? Ali bi ne bilo v tvojo korist, če bi
na sodnji, kjer v priučenem jeziku le težko
izpoveš to, kar dejansko hočeš povedati, ra-
je govoril v svoji domači govorici. Uradnik
in sodnik sta na svojem službenem polo-
žaju za to, da služita javnosti, katere polno-
pravni član si tudi ti! In ona dva morata
gledati, da tebe razumeta. Saj tudi nemški
kmet in delavec govori povsod svoj dialekt,
katerega pač zna. Le malo razgovorov se
dejansko vrši v pisni nemščini. Zakaj se
mi ne bi posluževali svojega slovenskega na-
rečja? Vse to je pravica, obenem pa tudi
dolžnost do nas samih. Morda je nastanek
naše gimnazije prav zgodovinski zgled.
Ta gimnazija je postala dokončno dejstvo
še v tistem trenutku, ko so starši vpisali
svoje otroke na to šolo. Starši so tako storili
svojo dolžnost do sebe, do svojih otrok in
naše skupnosti. Če bomo nastopali na vseh
področjih tako odločno in tako vršili svojo
dolžnost, tudi uspeh ne more izostati. Ne
pomaga v življenju nobeno tarnanje in ja-
dikovanje, treba je dejstev. Če bi kmet stal
pred svojimi hišnimi vrati in čakal, da mu
bodo drugi opravili delo na polju, tedaj
bi pač čakal zaman na košček kruha.

Najprej moramo sami storiti svojo dol-
žnost. S tem si šele pridobimo pravico do
vsega, kar je zapisano v državni pogodbi in
vseh drugih zakonih. Pravica je od dolžnosti
neločljiva, obe sta si sestri in nastopata v
praktičnem življenju drug poleg druge.

Načrti o 'omejeni' atomski vojni

Te dni se je sestel „Državni varnostni
svet“, posvetovalna ustanova, ki združuje iz-
brane strokovnjake iz ameriških znanstvenih
vojaških in političnih krogov in ima
nalogo, da daje predsedniku Združenih drž-
žav kot vrhovnemu poveljniku ameriške
vojske nasvete glede vojaških zadev. Iz po-
učenih krogov je slišati, da nameravajo
Združene države tako preurediti svoje vo-
jaške sile, da bodo v primeru potrebe mogle
voditi tudi „omejene“ ali krajevne vojne z
atomskimi orožji. Amerika že ima nekaj
ustreznih orožij, poleg atomskih in vodiko-
vih bomb, ki so ustvarjene za „množično
uničevanje“ ter bi v primeru uporabe ne-
izogibno sprožile svetovni konflikt.

Spričo strahotnih posledic takega spora
pa je razumljivo, da si nihče ne upa spro-
žiti nove svetovne vojne, kajti prinesla bi
uničenje tako „zmagovalcu“ kot „prema-
gancu“.

Po drugi strani pa se očitno nobeden ne
če odpovedati vojskovanju in se sprijazniti
z zgolj miroljubnim in sporazumnim ure-
jevanjem spornih vprašanj.

Za poskus ustrezne vojaške organizacije
so bile izbrane ameriške čete v Koreji, ki jih

sedaj opremljajo z atomskimi orožji za no-
vi način vojskovanja. Isti krogi pravijo, da
bi v primeru ponovnega izbruha vojne na
Koreji bila prav gotovo uporabljena nova
atomska orožja za „omejeno vojno“ in me-
nijo, da v tem primeru ne bi obstajala prav
nič večja nevarnost za razširitev vojne kot
leta 1950. Je pa to prav slaba tolažba za
nesrečne Korejce, ki so itak že morali mno-
go pretrpeti.

Komunistično kolesje se krha v Italiji

V zadnjih mesecih je več vidnih levičar-
skih izobražencev izstopilo iz italijanske ko-
munistične stranke. Med njimi je bil tudi
sin nekdanjega ministrskega predsednika
Gioltitija (pred prvo svetovno vojno), več
pisatelj in novinarjev. Pa tudi med del-
lavstvom komunistična stranka izgublja tla.
Tako je minuli teden izstopila iz po komu-
nistih obvladane splošne sindikalne zveze
strokovna skupina pomorcev, ki šteje 40.000
članov. Ta korak je skupina storila zato,
ker noče več služiti kot pripraga politične-
mu rovarjenju komunistične stranke.

Hruščev govori polpraznim dvoranam

Generalni tajnik sovjetske komunistične
stranke Nikita Hruščev je prispel v Vzhod-
no Nemčijo. Spremlja ga vrsta sovjetskih
veljakov, le eden manjka, Bulganin, pred-
sednik vlade.

Vzhodnonemški satrapi z Ulbrichtom na
čelu so prišli polnoštevilno se poklonit svo-
jemu gospodarju iz Moskve.

Obisk v Vzhodni Nemčiji ima dva name-
na: ureditev raznih gospodarskih vprašanj
med Moskvo in Vzhodnim Berlinom, v poli-
tičnem pogledu pa je demonstracija Zapad-
ni Nemčiji, da Moskva ne namerava spustiti
Vzhodne Nemčije iz svojih rok ter da je go-
vorjenje o zedinitvi obeh Nemčij — brez
sovjetskega privoljenja — mlačva prazne
slame.

Med sovjetsko in vzhod.-nemško vlado je
bilo sklenjenih več pogodb o velikih poso-
jilih, ki jih bi naj sovjetska vlada nudila
Vzhodni Nemčiji za povečanje industrijske
proizvodnje. Toda kljub podpisanim po-
godbam rubljev ni bilo od nikoder in tako

je produkcijski sistem zašel v težave. Tovar-
nam je pričelo zmanjkovati surovin in po-
javljala se je celo občutna krajevna brezpo-
selnost. Zato so se pa večali pobeži mladih
ljudi v Zapadno Nemčijo.

Potem, ko je Hruščev kolikor toliko ure-
dil razmere v lastni hiši, to je v Sovjetski
zvezi in z odstranitvijo Molotova ter tova-
rišev zavaroval svojo oblast, je moral zakr-
pati tudi razpoke, ki so se pojavile v odno-
sajih s sateliti. Dejstvo je, da je sedanji
sovjetski režim znatno šibkejši od Stalinove
strahovlade, zato mora Hruščev napeti bolj
mile strune, da si svoje podložnike obdrži
v pokorščini.

Temu je služil nedavni obisk na Čeho-
slovaškem, pa tudi sedanje potovanje po
Vzhodni Nemčiji. Po dosedanjih poročilih
sodeč so Ulbrecht in tovariši še naprej pri-
pravljani stiskati svoje nemške sorojake, ker
vedo, da so sicer ob kruh, in verjetno tudi
ob glave. Ljudstvo pa je mnogo manj nav-
dušeno, kar kaže pičel obisk masovnih zbo-
rovanj v čast Hruščevu.

Gore zopet jemljejo mlada življenja

V zadnjih tednih je vroče poletno sonce
zvalilo številne letovištarje v hribe. Toda
mnogi izmed mladih plezalcev so precenje-
vali svoje moči, nekatere pa je nenadna
sprememba vremena zalotila v stenah. Ta-
ko so samo v Avstriji v zadnjem tednu pla-
nine zahtevale sedem smrtnih žrtev. Pove-
čini gre za neizkušene hribolazce.

Najtežja izmed vseh nesreč se je pripeti-
la v severni steni gore Eiger. Tam so štirje
turisti, dva Italijana in dva Nemca, zgre-
šili smer in zašli na nek previs, od koder
jim je bila zaprta pot nazaj, ker je med tem
nastopilo slabo vreme in obdalo steno z le-
dom. Njihova edina možnost je bila, da se
z lastnimi močmi pretolčejo na vrh ter po-
tem po zložnejši poti nastopijo pot v doli-
no. Malo pod vrhom jim je zmanjkalo sil.
Kar 60 reševalcev iz petih držav je skušalo
priti ujetim turistom na pomoč, toda vsi
poskusi so bili zaman. Le enega izmed njih,
Italijana Gordija, ki je nekoliko zaostal,
so mogli s pomočjo vrvi rešiti. Bil je popol-
noma izčrpan. Poleg plezalcev so se posku-
šali približati ostalim trem ponesrečencem
tudi z letali in helikopterji, a brez uspeha.
Končno je nastopil silovit vihar, ki pa
je preprečil nadaljevanje reševalnih posku-
sov. Skozi daljnoglede so brezmočni reševal-
ci morali opazovati tri može, ki so z

zadnjimi silami po skoraj navpični skali
plezali proti vrhu, dokler jih ni zakrila
megla iz katere ni povratka.

Tudi iz drugih planinskih krajev prihaja-
jo poročila o nesrečah. V pogorju Monte
Rosa v Italiji so našli trupli dveh Dunaj-
čanov, ki sta omahnila v globok prepad. V
Dolomitih blizu Vicenze sta se ponesrečila
dva študenta. Padla sta 60 metrov v globi-
no in so ju ranjena prepeljali v bolnico.

Iman iz Omana na umiku

Z zavzetjem trdnjave Firq sredi upor-
nega ozemlja je bila pred dnevi zaključena
drobna puščajvska vojna v Arabiji. Angleška
letala in oklopne čete so obenem z vojaški-
mi oddelki sultana iz Muskata pognale vo-
jake upornega imana iz Omana v beg. An-
gleži namreč na sultanovem ozemlju vrtajo
petroleji. Zadnje preiskave so ugotovile, da
so sultanova petrolejska ležišča celo, izdat-
nejša kot v sosednji Saudijski Arabiji, kjer
je kralj Ibn Saud podelil vrtalne pravice
Amerikancem. Pri upornikih so našli ameri-
ško orožje, kar kaže na to, da so v ozadju
upora stali ameriški petrolejski magnati.
Vendar washingtonska vlada ni podpra-
svojih petrolejskih podjetnikov in tako so
mogli Angleži rešiti sultana in svoje vrčle.

- KRATKE VESTI -

IZ SLUŽBE BO SLO 18 ameriških vojnih
ladij, poročajo iz Washingtona. Zapeljali
jih bodo v neka odročna pristanišča in jih
obdali čez in čez s prevleko iz posebne sno-
vi, ki omogoča njih ohranitev tudi za dalj-
šo dobo ter prepreči rjavenje. Med lad-
jami, ki grede „v pokoj“ je tudi oklopnica
„Wisconsin“. Ob koncu leta ji bo sledila
še oklopnica „Iowa“, zadnja velika bojna
ladja, ki jo ima ameriška mornarica. Ukrep
je bil storjen radi štednje, pa tudi zato, ker
gre razvoj moderne mornarice v prid letalo-
nosilkam in podmornicam na atomski po-
gon.

SIOVITE NEVIHTE so spremenile
mesto Nagoya na Japonskem v hudourni-
ško področje. Po mestnih ulicah je drvela
razpenjena voda in povzročila mnogo stvar-
ne škode. Utonilo je v valovih 28 oseb.

ŠEPILOV, bivši sovjetski zunanji mini-
ster je v bolnici, poroča iz Moskve dopis-
nik nekega zapadnega lista. Dopisnik je
obiskal neko moskovsko bolnico, v kateri se
zdravi skupina ameriških mladeničev, ki so
prišli na „svetovni mladinski kongres“ v
sovjetsko prestolnico. Pri poslušanju komu-
nističnih propagandnih govorov so se hudo
prehladili. — Šepilov je brez sledu izginil
ob priliki nedavnih sprememb v vrhovnem
sovjetskem vodstvu. Zakaj je Šepilov v bol-
nici, dopisnik ni mogel izvedeti.

AVTOBUS JE UKRADEL 29-letni nor-
veški mornar Ale Arnson, ki je na ladji Ta-
merlan priplul v pristanišče Antwerpen.
Avtobus je ukradel, potem, ko se je zvečer
napil v neki pristaniški beznici. Pijani mor-
nar je med burno vožnjo z velikim avto-
busom povozil je več avtomobilov, ki mu
niso pravočasno šli s poti in se končno za-
letel v zid neke tovarne, ki ga je predrl. Tu
ga je policija aretirala in odvedla v zapor,
da se prespi in strezni.

VOZ VZPENJAČE JE PADEL v globino
12 metrov pri Aosti v Italiji. Pri padcu je
bilo 12 delavcev ranjenih.

OPICA JE DALA MNOGO OPRAVKA
gasilec na Tirolskem. Ušla je bila iz klet-
ke in splezala na vrh visokega drevesa. S
svojega zvišenega opazovališča je potem
mirno in z očitnim zanimanjem motrila ga-
silce iz Innsbrucka, ki so se z modernimi
lestvami poskušali približati živali. Po dol-
gotrajnih naporih so jo prepoteni gasilci
le dosegli. Potem se je pustila mirno od-
peljati.

JUŽNO TIROLSKO je obiskalo hudo
neurje. Povzročilo je veliko škodo na polje-
delskih nasadih ter posebno po sadovnja-
kih. Silovit veter je prekucnil več avtomobi-
lov in radi plazov so ceste na več krajih
pretrgane. Vihar je zahteval tudi dve smrtni
žrtvi.

UMRL JE DR. CLAUBERG, prosluli
SS-ovski zdravnik v ženskem koncentracij-
skem taborišču Auschwitz med vojno. Že
več mesecev je bil v preiskovalnem zaporu.
Obtožen je bil, da je na jetnikah, povečini
Zidinjah, izvajal sterilizacijske poskuse.

NAD 40.000 BOLGAROV JE BREZ
STREHE radi poplav, poroča Mednarodni
rdeči križ iz Zeneve. Povodnji so porušile
okrog 4000 hiš, a nadaljnih 8000 zgradb je
moralo radi poškodb biti izpraznjenih.

REDOVNICA JE DAROVALA ŽIVLJE-
NJE za zaupane ji otroke. Mlada sestra
Margherita Greif se je nahajala s skupino
šolarik zavoda Srca Jezusovega v Trientu
na izletu na bližnji gori Monte Caorina,
ko se je nenadoma težka skala odtrgala in
se začela valiti proti otrokom. Sestra je
otroke zaščitila z lastnim telesom. Skala jo
je potlačila do smrti.

ZA USTANOVITEV KATOLIŠKE UNI-
VERZE v Solnogradu se je zavzel v sloves-
nem govoru bivši zvezni kancler dr. Kurt
Schuschnigg, sedaj profesor na univerzi v
St. Louisu (USA).

Politični teden

Po svetu . . .

Hamarskjöld se pripravlja na jesensko žetev

Generalni tajnik Združenih narodov Dag Hammarskjöld se pripravlja na jesenski obračun. Kot dober gospodar si je že pripravil seznam vprašanj, ki jih bo morala obravnavati generalna skupščina, napovedana za jesen. Izdelal je tudi poročilo, ki naj nudi delegatom potrebni študijski material.

Iz tega pred nekaj dnevi objavljenega poročila je razvidno da bo žetev bolj pičila, kajti podobno kot naše kmete je tudi delo Združenih narodov oviralo „spremenljivo“ vreme pomladi in poleti. Kot uspeh v minulim letu navaja „ureditev“ spora glede Sueza, v katerem je on res igral veliko vlogo in pripomogel Nasserju do njegove prve zmage. Toda čas kaže, da se je Nasser svoje zmage nekoliko prezgodaj veselil. Postal je sicer popolen gospodar Sueškega prekopa, a s tem njegovih težav ni konec; nasprotno prav sedaj postajajo vsak dan večje. Gradnja orjaškega jezusa na Nilu pri Assuanu je prav tako „pesem bodočnosti“ kot je bila od vsega početka. Pač pa so vsak dan občutnejše notranje težave v Egiptu, posebno na gospodarskem področju. Znak za Nasserjevo negotovost so sporadični procesi proti raznim „zarotnikom“ povečini iz častniških krogov, to je prav tistih, ki so mu pomagali priti na oblast. Zato si v zadnjih tednih Egipt krčevito prizadeva upostaviti dobre stike z Veliko Britanijo, prej Egiptom „dednim sovražnikom“. Sovjetske dobave tankov in podmornic namreč ne nasitijo lačnih Egipčanov, pač pa je moč s funti, ki jih je prej Egipt dobival za svoj bombaž, glavni izvozni produkt dežele, kupiti vse kar si kdo poželi.

Glede Madžarske meni Hammarskjöld, da je uspeh „Združenih narodov“ v tem, da so izdali uničujoče poročilo o krvavi zadržitvi upora po sovjetskih četah ter izpostavili Kadarjevo strahovlado obsodbi svetovne javnosti. Gotovo je podalo objektivno poročilo posebne preiskovalne komisije o dogodkih na Madžarskem pravilno sliko položaja svetovni javnosti, toda teror traja naprej kljub pravičnemu zgražanju svobodnega sveta. In to je le bolj slaba tolažba za madžarsko prebivalstvo, ki ječi pod knuto svojih domačih in tujih komunističnih tlačiteljev.

Klasje razorožitve — še zeleno

Razorožitveni razgovori v Londonu niso rodili nobenih zrelih sadov in generalna skupščina Združenih narodov se bo morala zadovoljiti z „vmesnim poročilom“, v katerem so registrirani zapadni predlogi o različnih razorožitvenih conah in letalski kontroli in vzhodna vprašanja po nadaljnjih pojasnitvah. Vse kaže, da bo razgovor trajal naprej, kajti oba tabora sta se zedinila, da predlagata skupščini nadaljevanje pogajanj.

Vsekakor, dokler trajajo razgovori, se ni treba bati vojne in zato moremo reči, da se je v zadnjih tednih mednarodna napetost nekoliko ohladila, kljub porastu polne vročine.

Kljub neuspešnim razorožitvenim razgovorom, pa se nekatere države kar same razorožujejo. Amerika zmanjšuje svoje čete na

Japonskem, Velika Britanija namerava zmanjšati število moštva svojih kopnih čet za polovico. Človek bi rekel, da je to lepo, ako ne bi teh delnih demobilizacij spremljali še drugi ukrepi: Amerika opremlja preostale divizije z atomskimi orožji in britanska vojska se namerava oborožiti z vodikovimi bombami.

Sovjetska zveza pa predlaga takojšnjo ustavitev atomskih poskusov, potem ko je sama izvedla celo serijo eksplozij, ki ni nič manjša vrsta ameriških poskusov v Nevadi. Zgleda, da v prihodnjih mesecih ne bo poskusov, kajti strokovnjaki bodo morali prej preučiti izsledke dosedanjih eksperimentov. Zato bi jim „ustavitev“ poskusov prav prišla. Nič pa noče slišati Moskva o ustavitvi poskusov z medcelinskimi raketami. To je namreč področje, kjer se prav sedaj odigrava najostrejša tekma med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo ter utegne njen izid odločilno vplivati na svetovno vojaško ravnotežje.

. . . in pri nas v Avstriji

Politiki na počitnicah, a na Dunaju gospodarijo »polkrepki«

Smo v sredi počitniške dobe in prestolnica ob Donavi se je izpraznila. Kdor more, se napoti kam „na deželo“, samo da se nekoliko osveži na hladnem zraku kje v lepih Alpah ali pa ob obali kakega jezera.

Zato so pa na Dunaju prevzeli prvo besedo „polkrepki“, ki dajejo policiji precej opravka. Dva brata v starosti 17 do 19 let sta minuli teden krepko izdelala nekega policista, ki ju je hotel pripraviti k spoštovanju javnega reda in miru. Na pomoč težko ranjenemu policistu sta odbrzela dva z radiom opremljena patrolna avtomobila, toda eden izmed njiju je na nekem ovinku zavozil v nek ameriški avto. Dva policista in tri ameriške turiste so morali takoj prepeljati v bolnico.

Na več trgih je morala policija poseči vmes in aretirati nekaj mladoletnih razgrajčev, ki so nadlegovali mirne pasante. Dunajska vljudnost in lagodnost (Gemütlichkeit) bo v kratkem menda moč najti le še v muzejih.

Vendar podobnih pojavov ne gre pretiravati, je poudaril na nekem zborovanju vladni svetnik Haider, predsednik mladinske organizacije OeVP. Po njegovem mnenju razgrajajoči mladeniči iz policijskih kronik ne predstavljajo avstrijske mladine, ki je povečini dobra. Pač pa je v tej zvezi dejal, da oblasti, posebno na vzgojnem področju posvečajo premalo pažnje izvenšolski vzgoji mladine. Tako je za izvenšolsko izobraževanje mladine na podeželju pri svetnem ministrstvu predvidenih zgolj pol milijona šilingov. Zanimarjeno je tudi mladinsko skrbstvo, ki je naloga ministrstva za socialno skrbstvo. Dejal je, da se nudi mladini preveč političnih krilatice, a premalo značajne in poklicne vzgoje.

Pri nas na Koroškem je

bil odprt velesejem

z običajnimi slovesnostmi. Odprl ga je sam kancler ing. Raab, ki je v svojem nagovoru poudaril, da more le povečan izvoz v sosednje dežele ohraniti visoki življenjski standard prebivalstva ter polno zaposlenost.

Dejal je, da je kljub ugodnemu razvoju avstrijskega gospodarstva naša zunanjetrgovinska bilanca pasivna in zato opravlja vprav koroški velesejem pomembno nalogo posredovalca med koroškim in avstrijskim gospodarstvom ter gospodarstvi sosednjih držav. Tudi deželni glavar F. Wedenig je poudaril posredniški pomen našega velesejma. Po uradni otvoritvi je sledil obhod odličnikov po posameznih razstavnih prostorih. Med drugim je bil v prisotnosti zveznega kanclerja, deželnega glavarja Wedeniga ter predsednika Kmetijske zbornice Gruberja, predsednika vlade Slovenije Kraigherja, celovskega župana Grafa in ljubljanskega župana dr. Dermastje ter drugih, slovesno odprt elegantni jugoslovanski paviljon. Je to moderna zgradba iz jekla, stekla, kamna in lesa. Izvedena je po načrtih slovenskega arhitekta ter iz izključno slovenskih surovin. Obenem z v dvorani razstavljenim mnogovrstnim blagom dostojno predstavlja slovenski material, obrtniško in industrijsko delo ter umetniški okus.

Razpoka v koroški deželni vladi

V okviru sejmskih prireditev je bilo tudi zborovanje Združenja lesno - predelovalne industrije Avstrije. Saj je Koroški velesejem reprezentativna razstava celotnega avstrijskega lesnega gospodarstva in z njim povezanih industrijskih panog.

Med pozdravi je kot domačin najprej kratko spregovoril deželni glavar Wedenig, ki je omenil tudi potrebe gospodarsko zastalega južnega dela koroške dežele in posebno poudaril, da mora tu tudi zvezna vlada priskočiti na pomoč.

Sledil mu je na govorniškem pultu ÖVP-jevski član deželne vlade ing. Truppe, ki je izjavil, da naj deželna vlada, v kateri imajo socialisti večino, najprej sama stori vse, kar je v njeni moči, da pomore težavam južnega dela dežele. Šele potem more zahtevati pomoč od osrednje vlade. Nato je trdil, da deželna vlada v preteklosti ni dovolj storila za napredek južnega dela dežele.

Vidno razburjen je vstal deželni glavar in znova stopil na govorniški oder. Dejal je, da je ing. Truppe s tem politično propagandnim napadom prekršil svojo s prisego dano obljubo za delo v prid koroške dežele. Nato je obenem s socialističnim županom Celovca Grafom demonstrativno zapustil dvorano. Pridružil se jima je tudi deželni svetnik Rader, edini zastopnik „neodvisnežev“ (FPÖ) v deželni vladi.

V očitno mučnem vzdušju je nato povzel besedo glavni govornik, finančni minister prof. Kamitz, ki je podal jako optimistično sliko avstrijskega gospodarstva in izjavil, da se mora Avstrija vključiti v nastajajoče skupno evropsko tržišče.

Koroški velesejem je med drugimi številnimi gosti obiskal tudi državni predsednik dr. Schärff.

Sprehod ob Kopinjskem jezeru

Kakor gobe rastejo okoli jezera hišice in vile, število letoviščarjev se večja z vsakim letom in zunanje lice pokrajine se spreminja.

Revija koroškega zgodovinskega društva „Carinthia“ iz leta 1909 je objavila obširen znanstven članek o nastanku jezerskega kota Klopinjsko jezero — Malo jezero — Zablaniško jezero in Goslinsko jezero. Težavni zgodovinski razpravi je dodan tudi popis gospodarskih in narodnostnih razmer tega področja. Prof. Hoffer piše, da je ves okoliš povsem slovenski, pravi, da živi tam vsaj 95 odstotkov slovensko govorečega prebivalstva.

V „Carinthiji“ leta 1906 pa opisuje prof. dr. Martin Wutte jezikovne prilike dobroveškega okraja in trdi, da je tam 93 odstotkov vsega prebivalstva slovensko. Danes po komaj 50 letih pa si belijo v dunajskih ministrstvih glave, ali bi dovolili za dobroveški okraj v smislu državne pogodbe členu 7 še slovenščino kot uradni jezik.

Tako izgleda v resnici krilatice o „ogrožanju večine po manjšini“, ki povzroča toliko skrbi nekaterim v Celovcu in na Dunaju. In nihče si po dunajskih ministrstvih ne beli glave o tem kako je mogoče, da se je v pičlih 50 letih, to je v življenjski dobi enega samega rodu, tako spremenilo jezikovno obeležje pokrajine, čeprav le na zunaj. Gotovo ne zgolj radi priložnostnih miro-ljubnih letoviščarjev.

Podoben pojav opažamo na Južnem Tirolskem. In vsi avstrijski časopisi govorijo o „načrti“ in z vznemirjajočim „pritiškom“ izvajani italijanizaciji. Pri nas pa isti časopisi govorijo o — „slovenizaciji“.

SLOVENC

doma in po svetu

„Slovenski tabor“ na Repentabru

Nad dva tisoč slovenskih Tržačanov iz mesta in okolice se je minulo nedeljo zbralo pri idilični cerkvi na Repentabru, ki kraljuje nad Trstom in nudi krasen pogled preko Krasa na obalo sinjega Jadrana, kjer so, kot pravi pesem, že naši predniki tesali hrastove brode in z njimi jadrali po morja široki cesti. Že sedmič je tržaška „Slovenska prosveta“ pripravila rojakom prijeten program, čigar osrčje je letos tvorila ljudska igra „Deseti brat“. Igralska družina pod vodstvom prof. Jožefa Peterlina je na odru pod milim nebom pričarala pred številne gledalce znano Jurčičevo zgodbo o Martinku, Krjavljku, Manici in Lovretu, stricu Dolefu in pivcu „pri Obrščaku“. Že nad desetletno prosvetno delo na Tržaškem je kljub 20 let trajajočemu premoru prisiljenega molka pod fašizmom znova obudilo k bujnemu življenju bogate tvorne sile našega rodu ob Jadranu in vprav vsakoletni tabori na Repentabru so mejniki tega dela, na katerega lahko s ponosom gledajo tisti, ki so ga začeli in pri njem še danes sodelujejo. Na Repentabru se znajde pravo slovensko ljudstvo, tržaški meščan, obrtnik, študent, izobraženeec in delavec ter kmečki okoličani. In vsi čutijo, da so eno.

Stoletnica južne železnice

Dne 27. julija 1857 je bila dokončana železniška proga Ljubljana-Trst, ki je tvorila zadnji trakt južne železnice med Dunajem in Trstom. Bil je to velik dogodek za vso srednjo Evropo in začetek hitrega razvoja tržaškega pristanišča.

Na „27. dan bo privihval prvi hlaçon“, so napovedale tedanje ljubljanske „Novice“ očeta Bleiweisa veliki dogodek.

Otvoritvene vožnje se je udeležil sam cesar Franc Jožef. Pa prepustimo naprej besedo „Novicam“: „V nedeljo zvečer je bilo vse živo v Ljubljani. Slovesno sprejeti so prišli proti 8. uri presvitli Cesar s štirimi gg. nadvojvodi iz Dunaja in kmalu za njimi štirje gg. ministri in mnogo druge gospode iz Dunaja, Gradca, Celovca, Zagreba itd. in tudi iz tujih dežel. V ponedeljek jutraj je krasno okinčani hlaçon „Capo d' Istria“ (Italijansko ime za Koper, sedaj mesto v Sloveniji) peljal v Trst Njih Veličanstvo Cesarja in vso zgoraj omenjeno gospodo, kateri so se pridružili tudi gospodje iz Ljubljane. Radostni „živio-klici“ so doneli od vseh strani presvitlemu Veličanstvu. Kakor piše tržaški časnik, so prišli 15 minut po 10. uri v Trst; topovi so pokali in „Eviva klici“ so doneli, da je bilo kaj.“

Dobrodušni oča Bleiweis (ki je bil po poklicu živinozdravnik), je še pripomnil: „Kjer je nekdanje le tovor nosil blago in je dosihmal uboga žival veliko trpela, bodo v prihodnje po vodenem sopuhu tirani vozovi po železnih šinah pripiskovali v Trst.“

Tednji največji dunajski časopis „Die Presse“, pa je prinesel obširen popis nove železniške proge izpod peresa Petra Kocena, najpomembnejšega geografa svojega časa. On je sestavil znameniti zemljepisni atlas, ki še danes služi za osnovo zemljepiscem. Bil je slovenskega rodu.

Smrt tržaškega industrijalca

V Zürichu je na posledicah težke operacije umrl g. Zdenko Lokar, industrijalec iz Trsta in zaveden Slovenec, ki je radodarno podpiral narodne zadeve. Pokojnik je bil po rodu iz Ajdovščine na Vipavskem. Pokopali so ga na Kontovelu pri Trstu.

Mednarodni jeklarski strokovnjaki v Ravnah

Prejšnji teden je bilo v Ravnah v Mežiški dolini mednarodno posvetovanje strokovnjakov o specialnem jeklu „elomax“. Udeležili so se ga jeklarski strokovnjaki iz Švice, Francije, Italije, Nizozemske, Luksenburga in Zapadne Nemčije. Poleg inozemskih strokovnjakov so predavali na tem posvetovanju tudi strokovnjaki velike železarne v Ravnah, ki izdeluje to novo vrsto jekla in se je z njo že uspešno uveljavila tudi v inozemstvu.

„Sneguljčica“ v Chicagu

Slovenska sobotna šola v ameriškem vlemestu Chicagu je za zaključek svojega šolskega leta pripravila predstavo izvorne slovenske operete „Sneguljčica“, za katero je besedilo napisala Milena Soukalova, glasbo pa frančiškanski p. Vendelin Špendov. Igralci in orkester so svoje vloge zelo dobro rešili in številnim poslušalcem nudili dve uri prijete zabave.

KULTURNI OBZORNIK

Slikar Pepo Grabner razstavlja

Minulo sredo je bila v „Umetniškem domu“ v Celovcu odprta reprezentativna osebna razstava slikarja Pepa Grabnerja, koroškega domačina. Razstava je imela dvojni namen: pokazati življenjsko delo tega koroškega umetnika, ki si je s svojim talentom utrl pot v svet, obenem pa proslaviti njegov 60-letni življenjski jubilej. Predsednik Umetniškega društva g. dir. Müller je po pozdravnih besedah predal besedo umetnostnemu kritiku g. Winklerju z Dunaja, ki je kot strokovnjak podal kritični preizkus Grabnerjeve umetniške osebnosti. Iz njegovih besed pa je vela tudi toplota osebnega prijateljstva, ki veže kritika in umetnika. Nato je deželni glavar g. Wedenig v kratkih a jedrnatih besedah izrazil umetniku zahvalo in priznanje za njegovo delo ter posebej poudaril vlogo slikarstva, ki s pomočjo magije barv posreduje človeku lepote, katerih sicer ne bi bil nikoli deležen. Označil je to razstavo kot prijeten „obisk

v ateljeju“ slikarja.

Grabner si je izbral panogo slikarstva, ki je v zadnjih časih v Avstriji bila nekoliko odrinjena v ozadje: akvarel. Razstava v Umetniškem domu vredno podaja življenjsko delo Grabnerjevo in utemeljuje njegov sloves, ki je prestopil ožje meje koroške in avstrijske domovine. Grabner je mojster močnih barvnih kontrastov in akvareli velikih ploskev kažejo, kaj more resničen umetnik izvesti tudi iz vodenih barv. Kljub naravnim omejenosti tega izraznega sredstva dosega Grabner presenetljivo močne učinke. Vsestranskost umetnikovega stvarjanja kaže pestrost motivov, ki se jih loteva, od živahnega potreta mladega dekleta pa do domačih pokrajin, od žarečih cvetličnih tihožitij pa do mračnih romantičnih katedral in sakralnih tem. Slikar je romal od zasanjanega Vrbskega jezera do hrupnih velemest, Berlina in Pariza. Razstavo vsakomur priporočamo.

PTICE SELIVKE, drobni svetovni popotniki

Potovanja ptic selivk so že od nekdaj zanimala ljudi. Stari Rimljani so iz leta ptic ugibali usodo ljudi, naši kmetje pa iz leta nekaterih ptičev sklepaajo na vreme. Ptice pri svojih selivah ubogajo naravni nagon in doslej se znanstvenikom še ni posrečilo do dna razjasniti tega pojava. Pač pa so v zadnjih desetletjih precej izvedeli o velikanskih razdaljah, ki preletijo drobne lastovke in druge ptice selivke. Tenki aluminijasti obročki s številkami in znamenji, pritrjeni pticam na nožice, so nam odkrili mnoge skrivnosti iz ptičjih potovanj.

Prvi, ki je prišel na misel, da bi ptice selivke opremili z drobnimi in lahkiimi obročki za identifikacijo (spoznavanje), je bil danski učitelj H. C. C. Mortensen. Leta 1899 je pritržil nekaj sto obročkov na nožice štokelj, divjih rac in skorcev. Čez dalj časa so ptice s temi obročki našli na najbolj nepričakovanih krajih. Obročkanje je postala stalna metoda, ki se je poslužujejo ornitologi (naravoslovci, ki proučujejo življenje ptičev) pri raziskovanju posebnosti naših krilatcev.

V Ameriko je zanesel to metodo dr. Paul Bartsch. V „Novem svetu“, z njegovimi velikanskimi širjavami, je ta metoda dala še boljše uspehe kot v Evropi, kjer so delo znanstvenikov omejevale številne državne meje. Ameriški parlament je izdal celo poseben zakon o zaščiti ptič selivk.

Roko v roki z ameriško „ptičjo službo“ deluje podobna kanadska ustanova. V zadnjih letih je 7 milijonov ptičev, ki pripadajo 600 različnim vrstam in pasmam, dobilo na nožice drobne aluminijaste obročke. Ti obročki stalno nudijo znanstvenikom zanimive podatke. So to same drobne ptičje življenjske usode. Neka divja raca je kot mladenka dobila obroček v državi Dakota (USA), a poginila je več let kasneje v Južni Ameriki. Neko njeno sovrstnico, ki so ji nadeli obroček v Kaliforniji, pa so našli tri mesece kasneje mrtvo na nekem 7000 km oddaljenem otoku sredi Pacifiškega oceana. V Angliji pa je nek lovec sestrelil divjo raco, ki je bila 21 dni prej registrirana v Labradorju na oni strani Atlantskega oceana.

40.000 milj v enem letu

Rekord med ptiči „dolgoprogasli“ pa vršijo vsekakor čigre ali ribiči (neka vrsta arktične morske lastovke). Te letajo od Severnega tečaja preko vse zemlje na Južni pol. V enem letu preletijo 40.000 km, ko sledijo toplemu soncu od severa proti jugu. Kljub velikim „potnim naporom“ pa nekatere ptice selivke presenetljivo dolgo živijo. Po dokazanih podatkih je neka „škrlatna lastovka“ doživela 14 let, neka divja raca 17 let, a neka čigra je dočkala kar 26 let. Toda vse ptice selivke ne lete v isto smer, čeprav so se dvignile z enega mesta. Tako sta se nekoč dvignili dve čigri v državi Georgija; ena je odletela v Evropo in so jo ujeli na Škotskem, drugo pa so našli mrtvo v Južni Afriki.

Obročkanje ptičev izvršujejo povečini prostovoljci brezplačno. Tako ameriška in kanadska ustanova imata vedno na razpolago dovolj voljnih, povečini mladih sodelavcev, ki se v prostem času bavijo s ptičeznanstvom ali ornitologijo in natančno poznajo vse različne vrste ptičev. Izdelujejo obročke iz lahkega aluminija v 14 velikostih, za drobne nožice lastovk do krepkih nog štokelje. Ti obročki so na enem mestu odprti, tako da jih je moč nadeti ptici na nogo in jih potem stisniti skupaj s posebnimi kleščami.

S tem pa je bil opravljen samo en del posla. Ta ima svoj smisel le potem, ako se ti obročki čez čas zopet vrnejo nazaj na ptičje postaje. V določenih presledkih ameriške in kanadske radijske postaje opozarjajo prebivalstvo, da naj pozorno preiščejo ptiče, ki so padli na tla pod puškinim strelom ali radi onemoglosti.

Obročki - ptičje življenjske zgodbe

Ako najdejo obročke na nožicah, naj pri živih ptičih izpišejo naslov in številko vsakega obročka. Naslov namreč pomeni kraj in „ptičjo postajo“, ki je nadela obroček, s pomočjo številke pa osrednji urad v Washingtonu, kjer so vsi nadeti obročki zabeleženi po tekočih številkah, zasleduje življenjsko pot posameznega ptiča. Radijska sporočila namreč tudi opozarjajo prebivalstvo, da naj take ptiče zopet spusti v svobodo, kajti morda bodo ti mali svetovni potniki v svojem življenju mogli še nuditi znanosti

Mesto s tremi imeni

V drugi polovici 17. stoletja je v Rusiji vladal car Peter. Njegovo obsežno cerstvo je že takrat obsegalo dobro šestino zemeljske oble. Po suhem in po rekah so ruski pustolovci, kožuharji, posebno pa kozaki prodrli globoko v Azijo in pridobili carstvu obsežne pokrajine v Sibiriji, dokler niso trčili na Tiho morje. Toda pretiči so morala še stoletja, da so nastala na tihomorski obali pristanišča in se razvil, vsaj v omejenem obsegu, pomorski promet. Takrat namreč niti evropska Rusija, ki je tvorila osrčje države, ni imela izhoda na morje.

Spričo vedno večjega pomena trgovine in pomorstva je car Peter spoznal, da po starem ne gre naprej. Preoblekel se je v preprostega tesarja in več let prebil po nemških, holandskih in angleških pristaniščih, da vidi in se nauči kako tujci gradijo ladje in z njimi ravnajo.

Ko se je povrnil in pokoril uporne plemiče (bojarje), je sklenil, da svoji veliki državi „izbije okno v svet“. Toda stvar ni bila lahka. Vsa morja so obvladovali sovražni sosedje. Predele okrog Črnega morja je imela v posesti Turčija, na severu pa je obala Vzhodnega morja bila pod švedsko oblastjo. Sredi vojne s Švedsi, ko je že sicer osvojil znaten del morske obale, vendar še ni mogel biti prav nič gotov končnega izida vojne in trajnosti svoje posesti, je car Peter že začel graditi svojo novo prestolnico. Pravzaprav si je izbral na prvi pogled zelo neprimeren kraj, močvirje, v katerem se kratka a velika reka razpreza v več rokavov in leno teče v Finsko morje. Toda Peter se od teh težav ni dal premotiti. Zlepa in grda je signal skupaj 80.000 delavcev, po večini robov in iz tal so začele rasti palače, ulice, mostovi. V nekaj letih je stalo na nekdanjem pustem močvirju veliko mesto. Pravi-
vijo, da počiva na kosteh desetisočev delavcev, ki jih je pri delu pobral mrz, močvirska vročica, pomanjkanje in napor.

kak podatek o svojih „rajzah“ preko oceanov in kontinentov.

Pri mrtvih ptičih pa je treba sneti obroček in ga poslati osrednjemu „ptičjemu“ uradu v Washington. Mnogo obročkov je prišlo tako nazaj, vendar jih še preveč gre v izgubo, kajti pogosto ptiči padejo na tla v nenaseljenih krajih ali pa ljudje ne vedo za pomen čudnega obročka na ptičji noži.

Usoda ptičev pa vzbuja ne le zanimanje znanstvenikov. Po naših krajih velja lovljenje ptičev in selivk za sramoto. Drobni ptičev nihče ne je. Po sredozemskih deželah pa veljajo drobne ptice pevke za pravo poslasticu. Streljajo jih, lovijo jih na limance in v velike mreže iz konjske žime. Na milijone lastovk konča v želodcih v Italiji, ko se napoti proti jugu utrujene jate spuščajo na griče, da bi si odpočile. Tam se pa zapletejo v zahrbtno mrežo iz tenke, tudi zanje nevidne žime. Ta brezobzirni ptičji lov je zbudil splošno ogorčenje in pred nekaj tedni je italijanska vlada izdala zakon, ki prepoveduje lov ptic selivk.

Obročki pa ne služijo zgolj za preučevanje življenjskih navad ptičev. Posebno pripravljene obročke nadevajo tudi netopirjem, pižmovcem (Bismaratten), morskim psom, ribam in drugim živalim. Tako ta proizvod metalurške tehnike (aluminij pridobivajo z elektrolizo iz bauxita) služi človeštvu za prodiranje v skrivnosti žive narave.

Z genialnim pogledom vidca je Peter za svoje mesto izbral pravi kraj, podobno kot je največji vojskovođa vseh časov, makedonski kralj Aleksander Veliki na prvi pogled pred skoraj 2300 leti našel pravi kraj za pristanišče, ki še danes nosi njegovo ime — Aleksandrija — in je še danes glavno pristanišče Egipta.

Tudi Petrovemu mestu je bila določena zanimiva usoda. Krstil ga je svojem patronu sv. Petru — St. Petersburg. Dobrih 200 let je bilo prestolnica Rusije, kajti Peter je prenesel svoj dvor iz Moskve v novozgrajeno mesto. Šele leta 1914 so ga uradno prekrstili v Petrograd, a čez štiri leta, ko so boljševiki prevzeli oblast, je bilo preimenovano v Leningrad, po voditelju boljševiške revolucije. Tako se še danes imenuje.

Število prebivalstva je iz desetletja v desetletje naraščalo. Že nekaj deset let po ustanovitvi je štelo 100.000 prebivalcev, leta 1800 jih je že bilo četr milijona; leta 1900 en milijon, leta 1917 pa dva milijona. Radi revolucije, vojne in preselitve sedeža vlade v Moskvo leta 1918 je Leningrad začasno izgubil na svojem pomenu. Prebivalstvo se je znižalo na 700.000 duš. Toda vprav naslednja doba je pokazala, da je imel car Peter dobro roko pri svoji izbiri, kajti mesto se je prilagodilo novim razmeram in postalo eno izmed industrijskih središč Sovjetske zveze.

V drugi svetovni vojni je hudo trpelo. Dobra tri leta je bilo vključeno v klešče nemških oblagalcev. Mesto je bilo hudo poškodovano, manjkalo je hrane, pitne vode električnega toka in surovin za industrije. (Konec na 5. strani)

Za smejočim obrazom

preži SMRT

Pred nekaj dnevi je papež Pij XII. sprejel v posebni avdienci slovitega ameriškega filmskega igralca in komika Reda Skeltona z družino. Pravzaprav avdienca ni veljala priljubljenemu igralcu, ampak njegovemu desetletnemu sinčku Rikiju, ki je na smrt bolan. Boleha za leukemijo, neozdravljivo krvno boleznijo.

Red Skelton vsak teden razveseljuje na televiziji milijone ameriških gledalcev. S svojim tipičnim obrazom Amerikanca, ki je, kot da bi bil iz gumija, „reže obraze“ mežika, se reži, obrača oči, zraven pa pripoveduje zabavne zgodbe, tako da bi človek mislil, da je brčkone najsrečnejši človek na svetu, enak samo še pravljicnemu srečniku brez srajce.

Zato je bilo toliko večje presenečenje in obžalovanje razigranih gledalcev, ko je nekoga dne televizijski napovedovalec po koncu Skeltonovega programa prebral sporočilo, da so pravkar zdravniki ugotovili pri Skeltonovem sinčku Rikiju neozdravljivo bolezen ter da bo deček moral v kratkem umreti.

Med gledalci Skeltonovega programa je bil tudi nek 9-leten deček v bolnišnici. Sporočila ni prav razumel. Ko je čez nekaj minut stopil v sobo mož z obrazom, kot da bi bil iz gumija, je vprašal deček: „Očka, kaj se to pravi umreti?“ Oče je namreč bil Red Skelton, ki je takoj po programu prihitel v bolnico k svojemu otroku. „Ah kaj“ je raztegnil Skelton svoj obraz v veselo grimaso, ki je gotovo vsakega spravila v dobro voljo. „Veš, umreti ni nič hudega. Je tako kot rožica, kadar odevete, ali ako zaspiš. Smrt je neskončno spanje. Človek umre šele potem, ko je doživel vse kar je na svetu lepega.“

Red Skelton je čez nekaj mesecev, ko si je deček opomogel, prekinil vse svoje obveznosti in programe. Z vso družino je odpotoval po svetu. Ves dan zbija šale samo za svojega otroka. In Riki je srečen. Na sončnih Havajskih otokih se je igral med bujnimi tropskimi rožami. Potem jih je pot privedla v Evropo, kjer deček strmi nad mogočnimi palačami, krasnimi cerkvami in lepimi pokrajinami. Doživlja svet in njegovo lepoto. V tem je že pozabil na tisti razgovor o smrti. Tudi on se mora smejeti, ko gleda očka, ki z eno krettno ali besedo spravi vsakogar v dobro voljo. Sklenil je: „Ko bom jaz velik, se bodo tudi meni tako veselo smejali kot očku.“

Sprejem pri sv. očetu je za vsakogar, za vernega katoličana pa tudi neverca, veliko doživetje. Rikijeva sestra Mary je bila vsa preplašena, očka je bil enkrat izjemoma resen, mamica pa je prekrizala roke. Najbolj sproščen izmed teh je bil Riki. Sv. oče mu je ponudil stol, in med tem, ko je deček sedel, sta morala dva škrlatno oblečena visoka vatikanska dostojanstvenika stati. Ko ga je papež vprašal, kako se počuti, je deček odgovoril, da zelo dobro, obenem pa vprašal sv. očeta, ali ga je hudo bolelo, ko so mu pred kratkim izdrli zob. Papež se je nasmehnil in odvrnil, da je zdaj že bolje. Iz Rima so Skeltonovi preko Dunaja odšli v Francijo, kjer bodo med potjo obiskali tudi Lurd.

FRAN ERJAVEC, Pariz:

152

KOROŠKI SLOVENC

II. DEL

4. Razpust minoritskega samostana v Beljaku je izvedla od 30. VII. — 25. VIII. 1785 komisija pod vodstvom beljaškega kresijskega glavarja barona Schlangenburga. Ob razpustu je bilo v njem 7 patrov in 3 bratje. Samostan se izza reformacije ni mogel več opomoči in je imel ob razpustu le 45.669 gld 59 krajc. aktiv (vključno 21.385 gld ustanovnih kapitalij) ter 22.255 gld 41 krajc. pasiv. V njem je bilo za 1229 gld srebra in je bil lastnik tudi nekega vinograda pri Ptujju. Večina dotedanjih minoritov je odšla po razpustu v Gradec, par jih je pa ostalo še nadalje v dušnem pastirstvu v Beljaku. Samostansko poslopje so najprej izročili „združenim devicam“ za dekliško šolo in internat, med francosko okupacijo je služilo za sedež sodišča I. stopnje, po povratku Avstrijevca I. 1814. so ga najprej porabili za sedež kresije in okrožnega sodišča, pozneje so pa en del preuredili za dekliško šolo, drugega pa za vojaško skladišče.

5. Premonstratenski samostan v Grebinju je bil razpuščen z odlokot dne 19. V. 1786. Razpust je izvršil dne 18. VIII. celovski kresijski glavar grof N. Aichold in zaključni zapisnik je bil podpisan dne 3. IX. Njegova aktiva so znašala 249.209 gld, pa-

siva pa le 10.797 gld. Zadnji — petinpedeseti grebinjski prošt je bil G. Maierhofer, doma iz St. Vida na Glini, jako izobražen in pobožen mož, ki je dobival po 1460 gld letne pokojnine, pozneje je pa postal ravnatelj celovškega semenišča († 1840). Redovnikov je bilo tedaj v njem še 20 in med temi vsaj 2 Slovenci (H. Onič in K. Tavčar), verjetno pa še več drugih z nemškimi imeni. Vsak je dobil po 300 gld letne pokojnine, a tisti, ki so bili na izkorporiranih farah, pa po 320 gld.

6. Kapucinski samostan v Beljaku je bil razpuščen dne 5. V. 1787. Še l. 1779. je štel 20 redovnikov, toda l. 1785. je do tal pogorel. Ker na njegovo obnovo tedaj niti misliti na bilo mogoče, je bil razpuščen, a preostali kapucini so se razpršili (po večini so se zatekli v Celovec).

7. Cistercijanski samostan v Vetrinju je bil nekoč med najuglednejšimi in najbogatejšimi v vsej Avstriji. Toda razkošje, za katerega je dajala povod bližina Celovca, in pa zidava mogočnega novega samostanskega poslopja sta tako razvali samostansko gospodarstvo, da je prišel že l. 1779. pod državni sekvester, v dnevih od l.—17. VIII. 1786. je bil pa razpuščen. Njegov zadnji opat je bil Slovenec K. Rabič, doma iz župnije Glinje, poleg njega je bilo pa tedaj v samostanu še 20 menihov. Samostanska aktiva so znašala 336.276 gld (od tega 117.516 gld v posestvih na štajerskem), dolgovi pa 123.085 gld. Samostansko poslopje sta

z delom vrta dne 9. I. 1797. kupila za 9951 gld brata Krištof in Ivan Moro in ga priredila za veliko tovarno suknja, a Vetrinjski dvorec v Celovcu je prvi čas premostitve sedeža kresije v Krke v Celovec služil za bivališče škofa. Posestva je upravljal prve čase kameralna uprava; l. 1833. jih je pa kupil knez Friderik Liechtenstein.

8. Končno je bil l. 1786. razpuščen tudi majhni samostan avguštinskih puščavnikov v Velikovcu. Ta je bil ustanovljen komaj nekaj desetletij poprej, menihi so se bavili predvsem z ljudskim misijonstvom, samostan je pa ostal ves čas skrajno reven.

Razen navedenih samostanov so z odlokot dne 18. III. 1783. prepovedali še puščavnike (skupno jih je bilo baje tedaj na vsem Koroškem 42), smeli so pa do smrti obdržati še svojo puščavniško obleko. Oblasti so ob tej priliki ravnale z njimi jako prostaško kot z nekakimi potepuhi in pustolovci. Cistega imetja so ob razpustu izkazovali vsi koroški samostani skupno 1.370.000 gld.

Na ta način so torej ostali v vsem slovenskem delu Koroške samo še vsi štirje celovski samostani, namreč frančiškanski, kapucinski, uršulinski in elizabetinski, toda še v frančiškanskem je bilo število redovnikov znižano od prejšnjih 25 na 18. Tako ni ostal torej v slovenskem podeželju sploh noben samostan več, kar je potem tudi prav bistveno spreminilo vso dotedanjo cerkveno sliko naših krajev.

(Dalje prihodnjic)

TINJE

Na Veliko Gospojnico praznujemo pri nas vsakoletno žegnanje. Tokrat bodo tudi po dolgih letih za žegnanje zapeli novi zvonovi, katere so 14. julija potegnili v osamele stolp. Toda enomesečna izkušnja z novimi zvonovi kaže, ti udarjajo zelo na eno stran. Verjetno nekaj pri obešanju zvonov ni bilo v redu napravljeno ali pa po duhu pristojnega komiteja udarjajo enostransko na „nemško“ stran. Kljub tej enostranosti zvonov pa le ne morejo privabiti „nemških“ vernikov k službi božji. Celotna slika je ostala ista, kakor je bila v času 1941-45, ko smo imeli tudi v cerkvi vse nemško, prihajali pa so le isti, ki smo jih videli v cerkvi tudi pri slovenski pridigi in slovenskem petju predhitlerjanske dobe.

Tudi pri nas se število letoviščarjev dviga, saj smo razmerno blizu Klopinskega jezera in imamo v poletnih mesecih tudi dobro avtobusno zvezo z jezerom. Seveda vplivajo tudi cene na prihod tujcev. Nova asfaltirana cesta pa je usmerila avtomobile preko Tinj k jezeru in v Podjunó. Tako imamo v zadnjem letu zelo živahen motoriziran promet skozi našo vas.

MOHLIČE

Po kmetih smo z delom kar v naprej. Zetev nas ni veliko zamudila. Da ni bilo treba žeti na roke, so nekateri, kakor jim mi pravimo, „veliki kmetje“, dobili kar „mašino“, ki sama veže, da je bilo hitreje. Ker je bila taka vročina smo lahko kar hitro spravili snop pod streho. Pridetek ni bil slab, kakor je zgedalo v igredi.

V letošnjem poletju smo imeli tudi dva pogreba. Prvi je umrl krojač Poscharnig Jožef iz Podkrina v starosti 54 let. Ker je umrl v celovski bolnici je tudi tam pokopan. Zapušča ženo in dva mladoletna, neoskrbljena otroka. Rajni naj počiva v miru! Dne 16. 6. smo spremili k zadnjemu počitku Marijo Sabernig, v starosti 84 let. Dolgo let je že bolehal. Bila je to najstarejša žena naše fare. Ko ji je umrl mož, je bila ves čas sama. Naj počiva v miru!

SELE

Vročina lepih dni začetkom avgusta je privabila v hladnejše in mirne Sele precej letoviščarjev in izletnikov. Vse tujske sobe so oddane. Med letoviščarji iz Nemčije je tudi četvorica lužičkih Srbov, ki govore jezik slovenskemu tako soroden, da jih kar lahko razumemo.

Pri nas na Koroškem

Vsled prejšnjega obilnega deževja je nastopilo tudi naše malo jezero, kakor nalašč za kopanje. Posebno veselje pa imajo z njim otroci, ki se po njem vozijo. Za čoln jim služi kad za garanje zaklanih svinj.

Dohodke od tujskega prometa si obeta Albin Türk, pd. Nac na Koblj. Podrl je staro hišo in na njenem mestu gradi novo, prostornejšo hišo s tujskimi sobami. Hiša bo imela lepo lego nad vasjo; stoji na hriščku, odkoder se nudi krasen razgled po planinskem svetu.

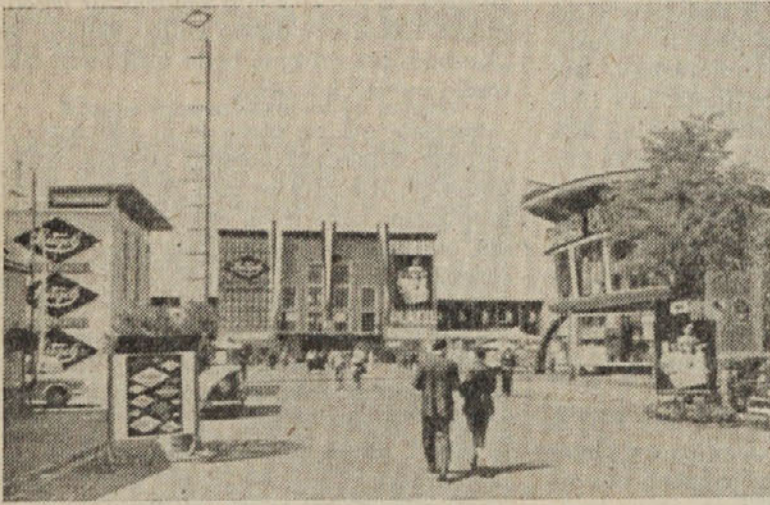
KOTMARA VES

Preteklo soboto zjutraj je iz neznanih vzrokov izbruhnil pri pd. Požku na Plešivcu požar, ki je upepelil gospodarsko poslopje z vso krmo, precejšnjo količino žita in vsemi gospodarskimi stroji. Kotmirška požarna bramba je bila takoj na licu mesta ter je rešila stanovanjsko poslopje in živino iz hleva. Edino dobro, da je bil gospodar zavarovan ne samo za poslopja, temveč tudi za živino in stroje. Želimo mu, da bi si čim prej postavil modernejši in lepši hlev.

V tork smo pokopali Mlakarjevega Franca, ki je prišel nekaj prezgodno na svet in mu ni bilo dano živeti. Staršem, Eriki in Lojzetu naše pristrčno sožalje!

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 19. 8.: 14.00 Poročila, objave. — Pregled sporeda. — En hrišček bom kupil... 18.45 Za našo vas: B. Singer: Gospodarski moment zelnega gnojenja. — TOREK, 20. 8.: 14.00 Poročila, objave. — Zdravniški vedež: O mošičnem in sklepnem revmatizmu. — SREDA, 21. 8.: 14.00 Poročila, objave. — Sredi mojega srca ena pesmica zveni... 18.45 Za ženo in družino. — ČETRTEK, 22. 8.: 14.00 Poročila, objave. — Z nobenim purgarjem ne grem jaz tavšat. (Podeželskemu prebivalstvu v pouk in razvedrilo). — PETEK, 23. 8.: 14.00 Poročila, objave. — Otroci, poslušajte! (Šopek lepih pravljic). — 18.45 Poje slovenski oktet. — SOBOTA, 24. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Pogled na razstveni prostor Koroškega velesejma s paviljoni tvrdke Leitgeb in Funder. Kakor kažejo številke, je bil na velesejmu zadnjo soboto in nedeljo precejšen naval: 67.000 obiskovalcev si je ogledalo razstavo in se povescilo v veseličnem prostoru. Od četrta do nedelje so pa našli 115.009 obiskovalcev. Več o Koroškem velesejmu na 2. strani.

ROZAN:

Svet se spreminja in mi z njim

XI.

Mogoče se bo marsikateri čudil, zakaj spravljam vse časti vredne kadilce v neko vezo z razpravo o copernical in o strašnem sodstvu, ki je zadelo te reveže, samo radi tega, ker so si mogoče domišljali, da vedo več in znajo več, kakor njih znanci in sosedi. Saj jih je šele strašno mučenje pripravilo do tega, da so z oziroma na takratno splošno ljudsko vero, da prihaja zlodej, kar direktno iz pekla med ljudi, jih prevaža, kar po zraku, in jih potem, ko so se mu zaobljubili, uči, kako naj omamijo ljudi s copranjem. Ponavljali so vse to, kar so kedaj slišali o potovanju zlodejev po svetu kot svoje doživetje!

Samo za opis strašnega mučilnega orodja raznih vrst, bi bil potreboval več podlistkov, saj so v tem — na podlagi takratnih sodnih aktov — napisane kar cele knjige. Celo slavni nemški pesnik Goethe je porabil srednjeveške bajke o hudiču, ki ga je spravil v svojo slovečo igro v dveh delih „Faust“, ki je predstavljena tudi v slovenščini na oder kot zapeljivca in copernika! Ali potem ni razumljivo, da so v srednjem veku tudi kajenje, kot novoto ravno tako po strani gledali, kot prve poskuse vozit brez živalske vprege, samo s pomočjo pare in kuriva, da

se je kadilo in iskri, po takratnem izreku „kakor iz pekla“. Še moja stara babica, ki ni videla „hlapona“ (pa je o tem čudežu samo slišala) — je trdila, da mora tu biti zlodej vmes!

Zgodovina razvoja kajenja, pa bo dokazala, da se je ta novotarija raznim oblastnikom kar nevarna zdela, predno so prišli sami na različne okuse, ki so jih iskali v samo po sebi nedolžni rastlini tobaka.

Ko je Krištof Kolumb naletel pri svojem potovanju čez morje na nov, nepoznani svet, so tamošnji rdečeokožni Indijanci, ki še nikdar niso videli belokožne ljudi, smatrali, da so to polbogovi in so jih pozdravljali z različnimi darili in tudi s prijetno dišečim cvetjem rastline, ki so jo darovali in žgali na čast svojim „bogovom“. Vendar pa so pri takih prilikah tudi sami vlekli dim od posušenih in ožganih listov v sebe. In ko se je Kolumb vrnil v Španijo, da poroča kralju, je mogel pokazati te rastline, ki jih je pripeljal kot posebnost seboj.

Kaj je Kolumb tozadevno vse videl v tujem svetu in kaj je na drobno pripovedoval, je neznano! — Gotovo pa je, da je neki španski škof, kot prvi kronist (poročevalac zgodovine) pisal, da je videl ljudi, (gotovo mornarje, ki so se vračali iz prekomor-

SVEČE

Odkar smo se zadnjikrat oglasili, se je nabralo cel koš novic.

Štiri zares mlade pare so zvezali gospod župnik, 34 šolarjem so podelili prvo sv. obhajilo in s krstno vodo je bilo oblitih šest zemljančkov. Prevladujejo pa deklice. Nič zato, da so le zdrave in pridne.

Tudi nova tovarna ležalnih strojev je začela v igredi obratovati na Muti. Na Inzkovi žagi žagana bukovina se že kar predela v ogrodja za ležalne stole. Prepeti z ličnim barvastim platnom so res lep izdelak. Največ jih izvozijo v Anglijo.

Tudi zida se veliko. Od Mute do Kajž vidiš delavce. Tu zidajo novo, tam popravljajo staro. Najbolj na pomoč pa vpije

† Pašovnikova mati v Šmihelu

V soboto dne 3. avgusta, malo pred delopustom je žalostno zapel Katarinski zvon. Oznani je šmihelski fari in bližnji okolici, da je zatisnila oči za ta svet blaga Pašovnikova mama Elizabeta Čebul. Skozi štirideset let je opravljala mežnarico pri sv. Katarini in hodila zvesto zvonit angelsko čiščenje, največkrat sama. Ko so otroci prirastli, so ji pomagali, a skrb je ostala na njej. Skozi štirideset let hoditi h Katarini, to ni mala reč! Kakor je Mojzes hodil 40 let skozi puščavo in vodil svoje ljudstvo ter molil za njemu izročeno ljudstvo, tako je tudi Pašovnikova mama hodila skozi 40 let, kot vdova pa 41 let, ter molila in se žrtvovala zanj!

Svojo dobro služabnico je Gospod poklical po kratki, vdano prenašani bolezniki sebi. Komaj osem dni je bila bolna in še zadnje dni se je pripravljala s prejemom sv. zakramentov na odhod s tega sveta. Kot svetnica je čakala, da se razodene božja skrivnost! „Ne bojim se smrti, kajti ob smrti šele spoznamo prav božjo skrivnost. Tako rada imam duhovnika, kajti ta mi prinese Najsvetejšo.“

Njena zadnja pot je bila kakor zmago-slavje, kajti veličasten sprevod je imela. Nešteta množica je prihitela od blizu in daleč, da se poslovijo od vzorne duhovniške matere. Sedemnajst duhovnikov iz Zilje, Roža in Podjune ji je izkazalo zadnjo čast.

Sin duhovnik, č. gospod župnik pri Sv. Lenartu pri sedmih studenih, je vodil žalni sprevod ob asistenci dekana iz Dobrle vesi č. g. Val. Brandstätterja. Cerkv. mešani zbor je pri hiši žalosti zapel v slovo, ko so prej opravili duhovniki med zvonjenjem pred hišo hvalnice za rajno. Pri žalnem sprevodu pa so peli duhovniki v zboru „Usmili se me,“ latinsko in slovensko. V cerkvi pa je prevladalo žalost veselje in radost, kajti na praznik Marije Snežne, ni kazalo imeti črne pete maše, ampak Mari-

skih potovanj), da držijo v rokah žareče kose, ki jih nosijo do ust in da je videl celo že špance, ki zavijajo neke posušene liste, jih prižigajo in potem iz njih vlečejo nekaki plavkast dim, ki smrti! Ko jih je ta škof radi tega grajal, so mu baje že tedaj odgovorili, da te navade ne morejo opustiti.

Vprašam vas, ali ne trdijo kadilci še danes popolnoma isto, če se jim prigovarja, da bi bilo iz zdravstvenih razlogov bolje za nje, če nehajo vdihavati ta strup?! Vidite, da se kadilci v tem pogledu nič niso spremenili. Prvi kadilec v Evropi je celo po imenu znan: Bil je mornar Rodrigo Jerez. Ko se je ta v svojem domačem mestecu ponasal s tem, da se je iz njegovega, cigari podobnega ovitka, in skoz njegova usta valil oblak dima, so smatrali tamošnji malomeščani, da mora biti to v človeka spremenjen zlodej, in so ga takoj obtožili pred sodiščem za kriminalne preiskave; komaj se mu je posrečilo, da so ga obsodili samo na — 10 let težke ječe. Ni verjetno, da bi se bil živ vrnil in tako je tudi eden izmed kadilcev že v začetku zapadel praznovrstu o zlodeju, in postal mučenik kadilcev.

Več med prvotnim nasprotovanjem kajenju in raznimi kazni mogotcev, do današnjega nasprotovanja najbolj znanih zdravnikov v Angliji in Ameriki, pa zveste priložnosti. (Dalje prihodnjič)

cesta skozi vas. Ob obilici prometa se prah na njej skoro ne uleže. Upamo, da bo tudi ta, s potokom vred, prišla kmalu do pravila.

BISTRICA V ROŽU

Na prvi petek v mesecu avgustu je preminula gospa Uršula Ferčnik, žena rajnega Šimana Ferčnik. Komaj dve leti je preživela svojega moža, ki ga imamo še vsi v dobrem spominu. Bil je apostol dobrega tiska in slovenske besede.

Rajna Uršula je bila rojena pri Vampriču na Sinah, najmlajša od treh otrok, l.

Pridite v nedeljo na

Podjunski dan v Globasnico!

1889. Oba starejša brata sta jo preživela. Bila je častilka presv. Srca Jezusovega. Ob grobu, na prvo nedeljo v mesecu, so g. župnik poudarili, kako presveto Srce poplača ljubezen tistim, ki mu služijo. Dobro pripravljena se je podala v večnost. Naj počiva v miru! Ostalim iskreno sožalje.

jino peto mašo. Ko je zapel sin-duhovnik „Glorijo“ se je nam zdelo, kakor da bi rajna pela z njim glorio v nebesih.

Rajna je bila prav posebna častilka Matere božje. Že od njenih dekliskih let sem je bila pri živem rožnem vencu.

Dokončala je svoje poslanstvo ta dobra, blaga mati in je šla h očetu po krono večnega življenja. Morda se je čudno zdelo marsikateremu, ko je stopil duhovnik-sin rajne matere na prižnico in se poslovil od svoje rodne matere.

Bolje bi nihče ne znal nam pokazati lik duhovniške matere kot lastni sin. Njeno ljubeče srce nam bi nihče ne mogel tako odkriti kot on. Nihče nam bi ne mogel pokazati vero blagopokojne tako lepo kot on, ki je na materinih kolenih se učil ljubiti Jezusa in Marijo. Vsa cerkev je bila v solzah ob govoru preč. g. župnika Čebula.

Rajna mati je bila rojena 27. oktobra 1882 v Štebnu pri Globasnici. Dne 23. novembra 1903 se je poročila 21 let stara z Valentinom Čebulom. Srečna je bila v zakonskem stanu. Sama je otrokom govorila: „Tako rada sva se imela“. A ta sreča ni trajala dolgo. Komaj kratkih ednajst let sta živela skupaj v zakonskem življenju. Kruta prva svetovna vojna je vzela otrokom očeta in ženi moža. A ta kratka doba je bila doba božjega blagoslova v družini: devet otrok je izšlo iz tega zakona.

Z izgubo moža pa se je začel za rajno mater Elizabeto Čebul, Pašovnikovo mamo, prvi križev pot: prvi meč bolečin je zadela mater, ko je dobila vest, da je njen mož pogrešan in se potem ni vrnil. Sama je bila z devetimi malimi otroci. Kaj se to pravi, ne more nihče prav razumeti, kdor sam ni skušil. Drugi meč bolečin za mamo je bil, ko je umrla dobra hčerka Ivanka v najlepši dekliski dobi kot prava svetnica. Prva je bila, ki je sledila klicu dušnega pastirja in pristopila v tretji red svetega Frančiška, da bi tako s Frančiškom in trpečim Zveličarjem nosila križ. A ta križ je Pašovnikova mama nosila kot svetnica, ni tarnala, ni hodila žalostna in potrta, ampak v moči svetega križa je hodila vedno vesela in zaupala v božjo pomoč. Božji mir njene duše se je razlival kljub bridkosti tudi na zunaj. Kako vesela je bila ko je obhajala petdesetletnico redovniškega življenja v svetu — v tretjem redu svetega Frančiška. Tudi najhujše udarce je znala prenašati v duhu Frančiška Asiškega, vesela in udana v voljo božjo!

Samo tako razumemo, da je imela mati še čas za dobra dela. S Kilnovo mamo sta pobirali po fari za hišo božjo, za novi lepi tabernakelj. Leta in leta je bila pridna sotrudnica v katoliški akciji in pri materni Marijini družbi. Blagopokojni gospod župnik Vintar so jo radi imenovali „Mati Gospodova“.

Velika vrzel je nastala v cerkvi, kajti prazna je klop, kjer je molila Pašovnikova mama, pri obhajilni mizi je ostal prazen prostor, kjer je vsak dan klečala, na cesti ne vidimo več smehljajočega obraza, dobre in zaslužne matere.

Katera bo nadomestila mamo pri vsakdanji obhajilni mizi, v cerkvi, katera bo prva „Mati Gospodova“? S temi besedami pridigarja končujemo naš spis. Rajna naj počiva v miru. Sorodnikom naše iskreno sožalje!

Pridite na novo mašo v Dobro ves!

Častiti gospod Stanko Čegovnik, novomašnik — salezijanec, koroški rojak iz Mežice, bo imel na zadnjo nedeljo v avgustu slovesno novo mašo v Dobro ves. Prvič bo zapel naš rojak novomašno Glório v veličastni Marijini cerkvi v Dobro ves. Slovesni sprejem bo pred proštjsko cerkvijo točno ob pol 10: uri v nedeljo 25. avgusta. Takoj po slovesnem sprejemu bo nova maša v cerkvi. Med sveto mašo bo prepeval cerkveni zbor pod vodstvom prof. g. Mihele, ljudsko petje bo pa vodil preč. g. dr. Cigan. Slavnostno pridigo bo imel stolni kanonik mil. g. Aleš Zechner. Verniki iz bližnje in daljne okolice so lepo vabljeni k tej novi maši. Prav posebno pa so vabljeni vsi bivši vojaki in vsi oni, ki so trpeli v ujetništvu, saj je naš novomašnik poleg delovne službe, na katero je bil vpoklican, bil tudi vojak na fronti in dolgo časa trpel v ujetništvu. Filozofijo in teologijo je študiral v Rimu na papeški Univerzi Gregorijani. Iz večnega mesta Rima prihaja med nas, da bo tu med svojimi rojaki obhajal najlepši dan svojega življenja.

„Novomašnik bod' pozdravljen“, bomo v nedeljo dne 25. t. m. zapeli č. g. Stanku Čegovniku.

MESTO S TREMI IMENI

(Nadaljevanje s 3. strani)

Toda danes je vse to mimo. Mesto šteje 3 milijone prebivalcev.

Petrograd se že na zunaj zelo razlikuje od drugih ruskih mest. Ta namreč imajo takoj opazen vzhodnjaški pečat, ki ga danes tudi najmodernejša stavba ne morejo zabrisati. V

MED KOROSKIM VELESEJOM dobite radioaparate vseh vrst, štedilnike, peči, likalnice, lustre in ves potreben material za instalacije v domači strokovni trgovini

H. KREUTZ

KLAGENFURT, St.-Rupprechter Strasse 10

Petrograd so pa ruski carji od Petra naprej klicali domače in tuje umetnike, da so gradili in krasili palače ter lepšali mestno lice s parki in spomeniki. Poleg ruskih so v Petrogradu gradili italijanski, nemški in francoski arhitekti. Eremitaža, Zimska carska palača, palača Smolni, Admiraliteta, gleda-

lišča in cerkve govorijo svojo plemenito govorico lepote.

Čeprav Petrograd ali Leningrad ni več prestolnica države, tudi ne več glavno borzno središče, pa je še vedno važno okno v svet za gospodarstvo Rusije. Opirajoč se na svojo slavno umetniško tradicijo, si je ohranilo prvo mesto v umetnostnem pogledu. V Leningradu so najvažnejše umetniške galerije in slikarske zbirke na ruskih tleh.

Pred nekaj tedni so slovesno obhajali 250-letnico ustanovitve mesta, in to s triletno zamudo, kajti v resnici je car Peter ustanovil mesto leta 1703 a ne 1707. Vzroka zakasnitve proslave ni nihče posebej pojasnil, pa tudi ni važen. Značilno je, da so veliko delo fevdalnega in absolutističnega vladarja Petra, ki mu je zgodovina nadela naslov „Veliki“, morali priznavati tudi novi gospodarji Rusije. Dokazuje, da je na koncu koncev ljudstvo, ki s svojim delom ustvarja trajne vrednote, kadar je pod vodstvom dalekovidnih in sopobnih mož. O današnjih oblastnikih bi kaj takega bilo preuranjeno trditi.

KUHINJA

Jedila iz sira

Sir iz kislega mleka vsebuje mnogo hranilnih snovi, posebno beljakovin. V poletnem in jesenskem času ga v različni obliki večkrat postavimo na mizo, saj je izdatno, zdravo in ceneno živilo.

Za malico ga pripravimo takole:

1. četrť kg sira, 10 dkg surovega masla, sol, kumina.

Prečlani sir zmešamo s surovim maslom, soljo in zrezano kumino in namažemo na črn kruh.

2. K dobro vmešanemu surovemu maslu dodamo pretlačen sir, sol, drobno zrezano čebulo (drobnjak ali por), nekoliko rdeče paprike, zelenega peteršilja in kumine ter vse dobro zmešamo. To zmes denemo v porcelanasto skledo, da se uleži in v nekaj dneh uporabljamo kot dodatek h kruhu.

Glavna jed: Sirova klobasa.

Pripravimo 75 dkg sira iz kislega mleka, 10 dkg moke, 10 dkg zdroba, 10 dkg margarine, 10 dkg sladkorja. Iz sira, moke, pšeničnega zdroba, margarine in sladkorja naredimo testo, ki naj eno uro počiva. Potem oblikujemo klobaso iz tega testa, jo zavijemo v ožet prtič in kuhamo pol ure. Potem denemo klobaso na desko, pustimo, da se nekoliko ohladi, zrežemo jo na rezine ter potrosimo s sladkorjem in drobtinami. Zraven serviramo kompot.

Sirovi cmoki.

60 dkg masti, 2 jajci, 50 dkg (pol kg) sira,

sol, 28 dkg pšeničnega zdroba, 1/8 l kisle smetane, 40 g sirovega masla, 50 g drobtin. — Mast dobro vmešamo in dodajmo počasi jajca, sir, sol, zdrob in kisló smetano. Ko je vse dobro zmešano pustimo maso pol ure počivati. Potem oblikujemo ne prevelike cmoke, ki jih devljemo v slano vročo vodo, kjer naj se kuha 10 minut. Kuhane zdevamo v skledo in jih polijemo z drobtinami, ki smo jih pražile v surovem maslu.

Sir s širokimi rezanci.

Široke rezance skuhamo v osoljeni vodi in kuhane odcedimo. V kozico denemo za oreh surovega masla, pest drobtin in na zarumenele drobtine rezance ter četrť kg zdrobljenega sira. Ko je dobro zmešano postavimo v pečico in nekoliko popečeno s solato denemo na mizo.

Sirov zavitek (Topfenstrudel)

Za sirov zavitek uporabimo vlečeno testo, ki ga pripravimo iz 200 g moke, malo mlačne vode in soli. Za nadev rabimo 50 g surovega masla, 80 g sladkorja, 1 do 2 jajci, pol kg sira, (1/8 l kisle smetane ali mleka), nekoliko limonovih lupinic, sladkor in sol.

K penasto vmešanemu surovemu maslu dodamo pretlačen sir, jajca, sol, drobno se-sekljane limonove lupinice, rozine in sladkor. Nadev se mora mazati, če je presuh dodamo kisló smetano ali mleko zraven. Če pa je premokro, dodamo nekoliko drobtin ali zdroba. Zavitek lahko serviramo vroč ali mrzel.

ZDRAVNIK SVETUJE:

Bakterije, dobrotnice in šiba človeštva

(Nadaljevanje)

Drugače učinkuje zopet vpliv mraza. Bakterije, ki so občutljive za vročino, kakor na primer spiroheta sifilide, prenesejo ohlajenje skoraj do bližine absolutne ničle, to je do -269° C. Ponovno zamrzovanje in odtajanje večini bakterij komaj škoduje, posebno ne povzročiteljem trebušnega tifusa.

Bacil tifusa ali legarja je eno do dve tisočinki milimetra velika paličica, ki je

opremljena s številnimi vejicami. Zato je ta drobnoživka silno gibljiva. Trosov nima. Obolenje povzročajo okužena živila, mleko in okužena pitna voda, s katerimi smo požrli tudi bacile tifusa. Iztrebki za tifusom obolenih ljudi so za okolico najbolj nevarni. Povzročitelji tifusa se naselijo v tankem črevesju, kjer tvorijo številne čire, vderejo v krvni obtok in zastrupijo celo telo. Te drobnoživke so silno odporne tudi proti izsušitvi. Najbolj uspevajo v rekah, močvir-

ju, v glenu, v gnoju in v orni zemlji.

Glede nahajališča bakterij so dognali, da jih je največ v dobro pognojeni zemlji, in sicer do 100 milijonov v enem kubičnem cm. Zanimivo pa je, da je rodovitnost zemlje tem slabša, čim manj bakterij vsebuje. Drobnoživke, ki se nahajajo v zraku, izhajajo iz zemlje, raznašajo jih prah in vodne kapljice. V višini 5000 metrov je zrak prost bakterij. Znatne količine pa se nahajajo v prahu velemest. Do sedme ure zjutraj jih je 400 v enem kubičnem metru zraka, dopoldne okoli 6 tisoč, opoldne 8 tisoč, ob treh popoldne 10 tisoč in ob petih popoldne 11 tisoč, vse to zavoljo naraščajočega prometa, ki dviga prah od ure do ure. Ponoči se promet umiri, ulice se očistijo, število bakterij pade zopet na nekako 400 v enem kubičnem metru zraka. Najhuje je v zaprtih prostorih: po kavarnah in gostilnah jih je ob večerih, ko so lokali polno zasedeni, do 450 tisoč v enem kubičnem metru zraka; v čakalnicah mestnih železniških postaj ob nedeljah in praznikih jih je v enem kubičnem metru zraka celo do 9 milijonov. Na kmetih, posebno v gorskih vaseh, jih je v kubičnem metru zraka samo po 200. Dobra pitna voda sme vsebovati v kubičnem cm največ do 100 nebolezenskih klic. Zelo zamazane pomije, ki so polne nesnage, združujejo v enem kubičnem cm milijon bakterijskih klic. Bacili v zraku v zvezi z gostim prahom dražijo sluznico nosa, dihalnih organov in oči. Povzročajo kašelj in površinsko vnetje sluznic z gnojnim izcedkom. Prah v zraku pa lahko postane zelo nevaren, če vsebuje bacile tuberkuloze.

Večina bakterij so pač naše dobrotnice in so nam v prid v gospodinjstvu, v kmetijstvu in v obrtniških obratih. Zemeljske bakterije so nenadomestljive tvoriljice kemičnih organskih spojin. Iz dušika v zraku tvorijo beljakovine, iz ogljikove kisline in iz vode sladkor in maščobe. Nadalje ustvarjajo vitamini in avksine, to so snovi, ki so neobhodno potrebne za rast in uspevanje organizma in za ugodno počutje. Kot sožitnice (simbiotke), to so bakterije gomoljnic in rastlinskih lišajev, proizvajajo kisline, ki raztapljajo rudnine in dovajajo na ta način rastlinam potrebne mineralne snovi v sprejemljivi obliki.

(Konec prihodnjic)

Prazna krompirjeva pravda

Po neugodnem vremenu povzročena podražitev zelenjave še vedno nudi dobrodošlo strelivo od poletne vročine razgretim topovom politične propagande. Spor glede sprostitve uvoza zelenjave in poljedeljskih pridelkov je seveda oživil stara interesna nasprotstva. Socialistična stranka kot predstavnica potrošnikov poljedeljskih pridelkov si pač želi znižanje cen, kajti njeni pristaši so povečini delavci in nameščenci po mestih in drugih industrijskih središčih.

Po drugi strani pa se OeVP kot večinska

zastopnica interesov kmetijskih krogov upira uvozu kmetijskih pridelkov, kajti ponekod že sedaj cene domačih kmetijskih pridelkov ne krijejo proizvodnih stroškov. Ugovarja pa tudi, da vsaj glede nekaterih pridelkov tudi uvoz ne predstavlja rešitve. Tako je na primer inozemski krompir dražji od domačega. Zato se uvozniki sedaj le neradi poslužujejo možnosti importa, kajti jesen je blizu in se bojijo, da jim utegne dražji inozemski krompir — radi povečane ponudbe novega in cenejšega domačega pridelka — segniti v skladiščih.

PREPRIČAJTE SE SAMI

Na letošnjem Koroškem velesejmu je večje število podjetij, ki razstavljajo kmetijske stroje. Vsem kmetovalcem priporočamo, da si te razstave ogledajo, da vidijo razne nove pridobitve kmetijske strojne tehnike. Predno pa se odločijo za nakup tega ali drugega stroja, moramo vsem priporočati, naj si preje ogledajo

še stalno razstavo kmetijskih strojev pri domačem podjetju JOHAN LOMSEK v St. Lipšu pri Žitari ves. Ako se boste nato odločili in boste kupili potrebne kmetijske stroje pri podjetju Lomšek, bo to za vas velika prednost. Ako boste potrebovali kake nadomestne dele, ako bodo potrebna popravila, boste vse to najlažje in najbolj zanesljivo dobili pri domačem podjetju LOMSEK. Zato vsem priporočamo, naj si ogledajo kmetijske stroje na Koroškem velesejmu, vendar pa naj se k nakupu odločijo šele, ko si bodo preje ogledali še stalno razstavo v St. Lipšu.

Ko si boste ogledovali razstavo strojev, ne pozabite si pri tem ogledati krmoreznikov za napravo silaže. Kdor je imel priliko, da si je ogledal silos, kdor je celo že sam toliko napredoval, da si je zgradil silos, ta bo vedel ceniti neprecenljive koristi te naprave. Vendar pa je silos težko napolniti, ako nimate tudi krmoreznika za silosno krmo. Ako imate koruzo ali pa drugo krmo za polnjenje silosa, ne boste skoraj mogli shajati brez krmoreznika za silos. Zato vsem in vsakomur posebej priporočamo, da si ta krmoreznik ogleda.

Pojdite v St. Lipš. Tam boste na stalni razstavi kmetijskih strojev pri podjetju LOMSEK našli tudi krmoreznik za silosno krmo (Silo-Häcksler). Veliko strojev je za prodajo podjetje Lomšek v zadnjih letih. Te številke same že zelo zgovorno povedo, da imajo kmetje res veliko zaupanje v to podjetje.

Vsak je zadovoljen
kdor kupi pri domači tvrdki

radio-aparate, ki so na ogled v najmodernejših in najlepših izvedbah, kolesa in motorna kolesa vseh znamk, elektro-motorje, parilnice, mline, kmetijske in gospodinske stroje vseh vrst, drobilnice, stiskalnice za sadje, mlaitnice, posnemalnike, Alfa-separatorje, pralne, šivalne in molzne stroje, Alfa-siloreznike, kakor seveda tudi vse nadomestne dele.

Torej, oglasite se tudi med celovskim sejmom pri domači firmi

JOHANN LOMSEK

St. Lipš P. Eberndorf

Pomoč maturantom

Tajništvo Katoliške visokošolske zveze (Katolische Hochschulgemeinde, Wien I., Ebendorferstrasse 8/HP. Tel. 45-96-00, 45-96-09, je pripravljeno pomagati z naveti in olajšati pot do nadaljnjega študija vsem maturantom, ki se bodo vpisali za prihodnje šolsko leto na dunajski visoki šoli. Iz tega vidika se potom tajništva lahko brezplačno vpišete ter vam tajništvo nudi pojasnila v vseh dijaških zadevah, in sicer se lahko osebno zglasite v pisarni od 15. septembra naprej razen v sobotah vsak dan od 9. — 16. ure, pisмено pa lahko že takoj sporočite svoje želje.

Ravno tako vam visokošolska zveza, in sicer oddelek za „Studentenfürsorge“ prav rada pomaga, če rabite stanovanje ali kakšno postransko delo. Menza katoliške visokošolske mladine pa omogoča vsakemu študentu zelo poceni kosilo oziroma večerjo. Kakor imajo dostop do menze vsi dijaki, ravno tako se lahko tudi nahajajo v študijskih prostorih, na igrišču, v klubski sobi in tudi knjižnica je na razpolago in dostopna za vse visokošolce. Zato svetujemo našim študentom — visokošolcem, da se obrnete na gornji naslov, če rabite kakršnokoli pomoč in navete.

Pestro in zanimivo

Prosta vožnja

Redek dogodek se je pripetil v letalu izraelske letalske družbe El-Al, ko je ga. Fangit med vožnjo rodila deklico Brigito. V spomin na ta dogodek je podjetje darovalo otroku dosmrtno brezplačno voznico za vse njene letalske proge.

V okolici Parme

v Severni Italiji je v hudem neurju padala toča z ledenimi zrni kot jajce. Tehtala so tudi do 150 g. Toča je razbila mnogo šip in strešnikov. Še večjo škodo je povzročila na polju, kjer je uničila ves pridelek.

5000 Avstralk

je telefoniralo televizijski postaji v Sydneyju ter se prostovoljno ponudilo, da bi jih postregli na balin in bi tako postale podobne znanemu ameriškemu igralcu Jylu Brynnerju. Televizija je namreč razpisala natečaj za oddajo „Splača se biti pavliha“. Tista, ki jo bodo izbrali, bo dobila za nagrado diamantno zapestno uro, hladilnik in najlepšo lasuljo, izdelano v Avstraliji.

Mesto brez žensk

Švedski znanstveniki že dogo časa preiskujejo vzroke čudnega pojava. V majhnem mestu Mansbo se že deset let ni rodila nobena deklica. Vse do danes pa so bile te preiskave brezuspešne.

Vzhodni Nemčiji

izhaja list „Neues Leben“. Ta list je napovedal izhajanje novega romana v podlistkih. Ta roman naj bi bil sila napet, objavljali pa bi ga v 157 nadaljevanjih. „Neues Leben“ izhaja samo dvakrat mesečno, kar pomeni, da bo roman izhajal več kot šest in pol let. Bralci tega lista bodo imeli torej izredno priložnost, da bodo „v izredni napečnosti“ vse do novembra 1962, ko bodo šele izvedeli, kaj se je zgodilo z glavnimi junaki „napečega“ romana.

104-letni stavec, ljubosumen

V Neaplju so prisilno odpeljali na policijo 104-letnega Vincenca Nappa, ker je v neki točilnici navalil z žepnim nožem na svojo, le nekaj let mlajšo prijateljico. Bojeviti stavec je izjavil, da je pač ljubosumen, če jo vidi govoriti s kakim drugim moškim.

Nekaj spominov na Tilko Lamprecht

Alojzij Vauti, župnik v Selah.

„Vera in dom“ prinaša v zadnji številki članek o Tilki Lamprecht. Ko sem gledal njeno sliko, mi je prav živo stopila pred oči. Naj tukaj nanizam nekaj spominov na to dekle, ki je s svojimi bogatimi talenti veliko obetala, pa žal tako rano umrla.

Od oktobra 1914 do junija 1915 sem bil kaplan v Pliberku. Moj tovariš je bil Ciril Kandut, s katerim me je že iz bogoslovja vezalo pristržno prijateljstvo. Njegov delokrog se je raztezal največ na severno stran fare in šoli v Šmarjeti in pri Božjem grobu, jaz pa sem oskrboval južni del in učil otroke v Libučah in Tunelu. Pa je večkrat g. Ciril prišel domov ves navdušen in vzkljnil: Ah ta Tilka, ta Tilka. Prilagodil mi je o mali šolarki pri Božjem grobu, ki je silno nadarjena in razgibana, kak čudovit otrok, ki prekaša vse otroke iste starosti. Nisem imel prilike osebno spoznati te deklice, a čez dobrih 16 let se je to zgodilo.

Leta 1931 se je v novozgrajenem farnem domu vršil šesttedenski gospodinjski tečaj pod vodstvom Milke Hartmanove. Ta mi je pripovedovala o svoji prijateljici Tilki, vso njeno tragično zgodbo, da nima pravega doma in o njeni bolezni. Kaj, ali se ne bi morda v svežem gorskem zraku njena bolezen zaustavila? Tako je isto vigred prišla Tilka k nam. Po zunanosti sodeč bi komaj mogel verjeti, da je dekle bolna. Takoj se je počutila med nami domačo in se kmalu spoznala z vaško mladino. Otroci so jo vzljubili in se radi zbirali okoli nje, pa saj jih je znala naučiti toliko lepega igranja. Večja dekleta je kmalu organizirala in jih učila simboličnih vaj s petjem. Dečki pa so se pod njenim vodstvom naučili telovadnih iger s praporčki. Za materinski dan je pripravila pešter spored z različnimi prizorčki. Pa ni bila

prav nič v zadregi, kje jih dobiti. Sedla je pod lipo nad cerkvenim travnikom s papirjem in svinčnikom, pa so ji verzi kar vreli na papir.

Z uredništvom ženskega lista „Vigred“ je bila v pisarni zvezi. Podpisovala se je z imenom „Dušica“. Izročila mi je svoj spis „Zdravnikova ljubezen“, da sem ga osebno oddal v uredništvo. Izhajal je v „Vigredi“ pod naslovom „Rdeče in bele rože“. V osebnem razgovoru mi je urednica zadržala, da je Tilka velik talent in da se bo literarno še razvila.

Tekom zime je uboga brezdomka spremljala Milko Hartmanovo po gospodinjskih tečajih in sodelovala pri zaključnih prireditvah. Naslednje leto se je zopet zdravila v Selah. Vozila se je v bolnico, dobivala pneumothorax (polnili so ji prsni koš z zrakom). Morala bi mirovati, a v svoji agilnosti si je premalo privoščila počitka. Zdravje se ji ni boljšalo. Udeležila se je dekliskega tabora na binkoštni ponedeljek 1933 in nastopila z govorom na odru. Morala je spet v bolnico. Tam sem jo enkrat obiskal. Bila je vedra in živahna, a se je zavedala, da ji luč življenja ugaša. Takrat sem jo zadnjič videl živo. Zelela je, da se udeležim njenega pogreba. To željo sem ji izpolnil, ko sem jo vigredi 1934 položil v Nonči vesi v grob.

Hranim še več njenih rokopisov. Morda bi se v njih našel še kak literarni biser, ki zasluži biti objavljen.

Ciril Kandut in Tilka Lamprecht! Dva mlada talenta, ki sta nam bila prezgodaj odvzeta.

Ciril je nadaljeval bogoslovne študije in kot urednik „Koroškega Slovenca“ umrl 22. junija 1922 na Dunaju. Tilko pa je 12 let pozneje zagrnila domača zemlja.

55-LETNICA USTANOVITVE KAT. PROSVETNEGA DRUŠTVA V GLOBASNICI

Pridite v nedeljo, dne 18. avgusta, v Globasnico na

PODJUNSKI DAN

Ob 3. uri popoldne bo na prostem pri šotarju pestra KULTURNA PRIREDITEV, na kateri bodo nastopili POSAMEZNI PODJUNSKI PEVSKI ZBORI ter ZDRUŽENI PEVSKI ZBOR.

Nadalje je na sporedu GOVOR, NARODNI PLESI, BOGAT SREČOLOV in druga PRIJETNA PRESENEČENJA. — ZVEČER pa se bomo povselili na veliki podjunski VRTNI VESELICI, na kateri bo sodeloval znani in priljubljeni KRANJSKI KVINTET.

Zgodba o Slovanih

In Atila reče in zemlja bobni,
usa trese se plan rodovitna;
to niso potresi podzemse moči,
to konj so hunskih kopita.

PRESELJEVANJE DIVJIH NARODOV

Za Rimljane so prišli hudi časi. Iz Azije so prihrumeli divji mongolski narodi. Najhujši so bili Huni. Najsilnejši njihov kralj je bil Atila, ki so ga imenovali „šibo božjo“.

Huni so bili majhni in čokati. Imeli so grde obraze, debele glave in močne ude. Večidel življenja so presedeli na svojih majhnih konjih, žene in otroci pa v vozovih. Hiš si niso gradili, ampak so živeli v taboriščih, kjer so radi popivali, prirejali velike gostije in divje prepevali.

Atila je silno napadel sosedne narode. Uničil je mnogo mest; med njimi tudi Pe-

tovio, Celeo, Emono in Aquilejo. Papež Leon I. mu je šel z velikimi darovi naproti in ga prepovabil, da je prizanesel Rimu. Naslednjega leta (453) je grozni Atila umrl prav na svoj ženitovanjski dan. Pokopali so ga ponoči. Pogrebce so umorili, da bi nihče ne izvedel za njegovo truplo. Po Atilovi smrti je hunska država razpadla.

Zaradi tega divjanja so se Rimljani umaknili iz naših krajev. Danes spominjajo nanje le izkopane kamnite plošče z rimskimi napisi, temelji hiš, denar, orodje, posoda in grobovi.

Tudi Huni so izginili. Za njimi so pridrevli in se odselili v Italijo Goti, zadnji pa Longobardi, ki so se tudi preselili (leta 568) v Italijo.

Za njimi so prišli Obri, z Obri pa Slovenci.

Alma R. (Božje stezice)

Tebe iščem

Z dlanjo si oči zastiram
in razum, moj Bog, Te išče.
Čolnič mojega življenja
jadra k Tebi v pristanišče.

Neizmerne so daljave,
ki pogled jih ne preseže;
moja slednja tiha želja
čudežno me nate veže.

Šepeta, ko dan ugaša,
mi o Tebi zarja pozna;
sedež luči in oblastva
v temne grape senca grozna.

Prestol Tvojega bogastva
jasno mi z neba odseva,
sedež luči in oblastva
slednja zvezda razodeva.

Zlahtne cvetke na oltarjih
neprenehoma duhtijo.
Dan na dan samo o Tebi
mi skrivnostno govorijo.

Kakor dim bežijo sanje,
biserna je vsa višina...
Klanja moje se spoznanje
pred Teboj, o Velicina!

Limbarski

Za dobro voljo

Majhna plača

„Nisem mislila, da imaš tako majhno plačo. Ko sva bila še zaročena, si se vedno bahal, koliko zaslužiš.“

„Res je. Ti si se pa bahala, kako varčno in lepo znaš gospodinjiti, pa ni tudi nikjer nič in sem nad tvojim gospodinjstvom zelo razočaran.“

Dobro ji je povedal

Neka starejša vdova bi se bila rada še enkrat poročila. Bila je pri zdravniku in ga je vprašala za nasvet. „Najbolje je za vas, če se še enkrat poročite“, ji pravi zdravnik.

„Potem me pa kar vi vzemite!“ mu je dejala.

„Ljuba gospa, tega pa ne morem. Mi zdravniki sicer zdravilo priporočamo, sami ga pa ne vzamemo.“

Spomin ga je zapustil

„Kaj misliš, kako bi si pomagal, v zadnjem času me je namreč spomin popolnoma zapustil.“ — „O, veš kaj, posodi mi 100 šilingov, pa boš videl, kako hitro se ti bo spet povrnil.“

Kakor si razlagamo

V nekem manjšem mestu je pozimi na ledu pred poslopjem padel nek popotnik. Bil je zelo jezen in je šel takoj na občinski urad, da se pritoži, ker ni bilo po ledu potrošeno.

„To je vendar sramota, kaj takega!“ se je hudoval občinski uradnik, „čakajte, temu lastniku hiše bomo že posvetili. Ali mi lahko poveste, pred katero hišo je bilo?“

„Pred občinsko hišo!“

„Kaaaj? Veste, v tem slučaju ste pa krivi sami, zakaj pa ne hodite bolj previdno!“

Ostra kosa

Neki lažnjivi kljukec je imel tako ostro koso, da, ko je neko jasno noč na drevesu visela, je njena senca nekemu mimoidočemu kar obe nogi odrezala.

SIMBOL POLETJA

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Božidar Kramolc:

STAVA

Iz zbornika „Svobodne Slovenije“ za leto 1957 ponatiskujemo naslednjo zgodbo iz življenja novonaseljencev v Kanadi. „Dipi“ pomeni begunca, po prvih črkah angleške oznake „Displaced persons“ ali „razseljene osebe“. — Avtor pričujoče črtice je nadarjen slikar. Kot begunec prva leta po vojni živel na Koroškem, nakar se je preselil v Kanado. Najprej je tam delal kot težak in iz te dobe izvira pričujoča črtica. Kasneje je nadaljeval študij slikarstva in se je sedaj že lepo uveljavil med mladimi kanadskimi slikarji. Priredil je tudi več dobro uspešnih razstav, o katerih smo v našem listu poročali. Črtica plastično prikazuje težko življenje novonaseljencev, ki pa imajo povečini v sebi dovolj značajnosti, da vzdržijo in se uveljavijo po svojih sposobnostih tudi v trdi tujini.

Razpostavila sva po nasipu rdeče in rumene zastavice v predpisani razdalji, pripela signalne bombe in se počasi vračala.

Bilo je zgodaj, po tleh slana, po drevju ivje. Nad rekò megla, zgoraj po pečinah škrlatna luč vzhajajočega sonca. Prav zgoraj, po vrhovih gora, je bil sneg, v jutranjem soncu je bil videti kot obarvana smetana. Gramoz med pragovi je bil zmrznjen in se je pod čevlji lomil v skorje nepravilnih oblik. Mlake pod nasipom in v travi so bile svetla zrcala, slana na njih kot drobne črepinje zdrobljene steklenice. Tam je bilo še polomljeno suho trsje, rjavi grmi borovnic in robidnic. Na šipkovih grmih je tu pa tam rdela zgubana jagoda. Pod mostičem med pragovi je bil pajek napel mreže. Niti so bile usločene in so se svetile svilen. Skozi smreke, ciprese in jelke (gozd je segal skoro do železniškega nasipa) je lila na počev luč in se je ob deblu in vejah tu pa tam delila v pramene, ki so spominjali na moštranco.

Sla sva počasi in sapa nama je zmrzovala ob dihanju in kadar sva govorila. Čez tračnico je skočil chipmunk, postal za hip, se postavil na zadnje noge, mencil s sprednjimi kot da bi se umival, švrknil z repom in izginil v resje. Od reke sva slišala klockot vode, iz dalje (za hribom) rik losa.

Prišla sva do ovinka, ko je Arnulf pokazal po progi: „So si že zopet v laseh!“ Sto do sto petdeset čevljev pred nama je stal na progi Poljak Jan, pred njim petorica Ukrajincev. Vihteli so lopate, Poljak železen drog. Odbijal je udarce in se počasi umikal.

„Prokleta sodrga“, pravi Estonec, „saj ga bodo potokli. Če bi imel mitraljez, bi kmalu opravil.“ (Arnulf je bil v nemški vojski. Nosil je bil mitraljez čez Poljsko, Ukrajino, do Stalingrada in potem od Stalingrada nazaj do Berlina. Tam se je predal Amerikancem, jim čez dva tedna ušel iz zasilnega taborišča in se po nekaj mesečnem potikanju po kolodvorih, cestah in poteh prebil do avstrijske meje in do Gradca, kjer so zadnjih deset let bivali njegovi starši.)

Jan se umika. Po njem bi bilo, da se ni prikazal preddelavec Jack.

„Ej, kaj pa počenjatel!“

V nekaj skokih je na mestu. Zamahne s pestjo po najbližnjem, s Komolci odrine druge, ki končno povesijo lopate. Janu iz-

trga drog in ga zapiči v pesek kot sulico.

„Norci, prokleti norci!“

Jack ve, kako si stojte Ukrajinci in Jan. Po sapa gre in z dlanjo čez potno čelo. „Zabijte si v glavo bedaki, da ste zdaj v Kanadi. Kar je bilo onkraj, je bilo. Bilo je in tu ne velja, ne velja, in ne bo nikoli veljalo! Tudi jaz bi se lahko pretepal z Irci in s Skoti in s celim svetom — a kam bi prišli.“

Z rokavom si obriše peno z ust, dvigne kapo, se pogladi po laseh, po temenu in se zopet pokrije. Potem Janu: „Ne izzivaj, sicer te premestim v drugo okrožje. Sicer pa, hudič naj vzame tebe, Ukrajince in tvojo Poljsko. Pretepaajte se po šesti, če se že morate, pri delu ne! Če te ubijejo po šesti, mi ni mar. Če pa te ubijejo na šihitu, bodo prijeli mene. Pripeljali bi se: policija, časniki in nadzorniki iz Kamloopsa. Rekli bi, hočeš vedeti, kaj bi rekli, jaz poznam kifelce pa cajtengarje. Rekli bi: Kdo ga je in kako, zakaj in kdaj. Vse bi popisali in slikali in bi rekli: Škoda res, sicer pa vrag nosi Dipija. Kaj prida ni mogel biti, kar tako nikogar ne ubijejo in — navsezadnje, ali nam ti ljudje ne prihajajo sem kruha od žirata. — Tako nekako bi rekli, mene pa bi nagnali. Razumeš. Jan, mene bi nagnali brez penzije, po dvajsetih letih službe. Zabijte si v glavo, da to, kjer sedaj stojite, kjer zdaj ste, ni, kjer ste bili. Tu se staro neha. Pol hudiča me brigajo vaše bedaste črepi-

Ob vrtu

Ob vrtu je ostala bela kresnica po košnji. — Ostala je sama kot žalujoča devica, ko umrle ji sestre in znanke mladostnih so let.

Za vrtnarico gleda vse dni, ko prihaja na vrt po šopek, ki pride na mizni prt, a kresnice ne vidijo vrtnarice oči...

Tako tudi čaka ona sivora vrtnarice bele... Preden vzari pričakovanega očetja zora, bosta obe ovenele... Prazen bo vrt — in prišla bo smrt.

Valentin Polanšek

nje. Razbijajte si jih po šesti po mili volji in kolikokrat hočete. Meni je za penzijo, ne za vaše ušive lobanje!“

Jack zakorači po nasipu. Čez tračnico stopi in potem po progi, s praga na prag, ne da bi gledal predse. Ko racá, se guglje, pesti tišči v žepe hlač in pridušeno kolne. „Prokleti Dipiji, prokleti ljudje, umazani bedasti norci!“

Dvajset let tega je Jack Northcott stal v Halifaxu z lesenim, z železom okovanim za-bojem in zijal v mesto pred sabo. Iz Yorkshireja iz severne Anglije je prišel, ladja je bila še v pristanišču, bil je mlad, visok, svetli lasje so mu štrleli izza kape.

„Šved?“ ga je nekdo vprašal, „Norvežan?“

„Ne, ne iz Anglije.“

„Aha,“ se je zasmel domačin, „Limey, a?!“

„Limey? Kaj? Kaj blebečeš?“

Pa oni se je le režal; ko da bi razlagal množici, je mahal z rokami in kazal na Ja-

cka: „Limey je, pa ne ve, da je Limey, aha — ha! O, aj ubogi Limey!“

Limey je ime za Angleža, Wop za Italijana, Kraut za Nemca; Žid ji Yid, Japonec Nip, Kitajec Chin — in ti novi so Dipi. Vsakdo ima svoje ime.

Jack je brcal v prod in tračnico. Ni bil gotov, da svoje delavce, te novodošle ljudi, res sovraži. Bili so mu zoprni včasih, največ zaradi govornice, ki je ni razumel. Delali so res od hudiča dobro, predobro, ko sužnji; klel jih je tudi zaradi tega. In dobro, si je mislil, da so taki. Če ne bi klepetali v tujem jeziku, ki je bil za njegova ušesa kot klepet rac, brezvočen, skoro smešen, če ne bi imeli širokih obrazov, z ličnicami kot Mongoli, če bi peli iste pesmi kot on, jih ne bi imel zaradi česa kleti. Koga bi klel, koga? In včasih človeh mora kleti, da odleže. Delo? Šefa? Vsak kolne delo in šefa. Te gore in skale? Nebo? Zimo? Svojo usodo, — svoje življenje? Življenje?

(Dalje prihodnjič)

NATHAN ASCH:

Napad na draguljarno

John je stal za stekleno izložbeno omaro, v kateri so bili razstavljeni prstani za 16, 50 in 90 dolarjev. Ničesar posbenedga ni opazil, ko sta oba mlada moška stopila v trgovino. Eden izmed njiju je obstal med vrati, s cigareto, ki mu je malomarno visela na ustnicah, drugi pa je stopil naprej, potegnil samokres iz žepa, brez naglice, prav lagodno, potem pa je zavpil: „Roke kvišku!“

John je dvignil roke. Zavladala je grobna tišina. Vrata v trgovino so bila zaprta, da ni mogel vanjo prihajati hrup od zunaj. Mr. Waxmann, lastnik trgovine, je tudi dvignil roke, ne baš visoko, kajti bil je precej rejen. Harry Porter, drugi uslužbenec, jih je prav tako molel kvišku. John ni mogel zbrati svojih misli. Samo nekaj mu je šinilo skozi glavo: njegova žena Rosaleen, otrok, ki je brcal z nožicami, povišanje plače, ki bi ga moral dobiti naslednji mesec in nič drugega. Bilo je zares čudno...

Možak pri vratih je tudi privlekel revolver iz žepa. Oni v sredi trgovine je svoje orožje spravil v žep, potegnil iz njega robec in stopil k odprti oklopnii bğagajni.

Možak pri vratih je dejal: „Ne reži se!“ Harry se je res režal. Roke je molil v zrak. Oni z robcem se je ustavil, se zasukal na peti, stopil k Harry-ju in ga s pestjo udaril v obraz. Harry se je nekoliko zamajal, kri se mu je pocedila z ustnic.

Mr. Waxmann je naglo rekel: „Vzemite vse, kar hočete, a pustite moje uslužbence pri miru. Saj vam niso ničesar storili.“

„Držite raje jezik za zobmi!“ je dejal možak, „če ne se vam utegne prav nekaj takega pripetiti kot onemu!“ — Nato je stopil k oklopnii blagajni in začel odpirati predale. John je razmišljal. Njegovo srce je divje bi-

lo. Kolena so se mu tresla in nekaj hladnega mu je počasi lezlo po hrbtu navzdol. Mr. Waxmann je bil zelo blede. Harry-jev obraz je bil ves krvav.

„Kje so briljanti?“ je vprašal mladi mož pri oklopnii blagajni.

„V predalu z belo etiketo,“ je odgovoril Mr. Waxmann.

Mladi mož je stikal za njimi. Možak na vratih je spregovoril: „Hej, ti tamle, če ne boš stal pri miru, dobiš kroglo v trebuh!“

Harry se je počasi premikal k sredini izložbene omare. Tam je namreč ležal revolver, za vsak slučaj. John je hotel zavpiti: „Pusti vendar! Naj vzame briljante, saj so itak visoko zavarovani!“ Mr. Waxmannu je itak vseeno. Saj jim je on sam povedal, kje so shranjeni. Ne bodi tepec!“

Harry je bil zaročen z dekletom, s katerim se je nameraval v kratkem poročiti. Bilo je mlado, prijetno dekle in Harry je bil čeden fant. Od svoje skromne plače je že nekaj prištedil za poroko.

Pod ploščo Johnove mize je tudi bil samokres, toda on se ni hotel izpostaviti nobeni nevarnosti. Oba korenjaka sta očividno imela resne namene. Moral je misliti na Rosaleen, na otroka...

Mladi mož pri blagajni je zlagal bele vrečke v svoj žepni robec. Harry se je počasi bližal sredini izložbene omare. Johnu se je zdelo, kot da je minilo vsaj leto dni, čeprav je vedel, sta onadva pred komaj nekaj minutami stopila v trgovino. Johnu se je zdelo, da čakanja ne bo nikoli konec, da že celo večnost drži roke kvišku, da ne bo nikdar več svoboden.

„Pozor!“ je zavpil mladenič pri vratih. Njegov pajdaš se je bliskovito obrnil in

PREPROGE — PRAUSE ▲ ZAVESE — PRAUSE ▲ PREPROGE — PRAUSE

F. GRIVSKI:

37

Vozniki POVEST

V vas se je polagoma vračalo staro življenje. Veliko fantov in deklet je odšlo v tujino za kruhom. Ostali so se prikovali k zemlji in se približali cerkvi. Znova se je oglašila na koru lepa pesem in vsako nedeljo se je napolnila cerkev. Spomlad je pobrala veiko starih ljudi, tudi župnika je vzelo. Novi župnik se je spretno življal v razmere in s pristržno besedo zdravil rane, ki so jih zasekala pretekla leta. V prilikah o sejavcu in semenu je znal buditi ljubezen do zemlje, pa še o krivičnem oskrbniku jim je pridigoval, da so nekateri mislili pri tem na polirja.

V predpustu so oklicali Petrovega Janeza. Vprašal je bil že za božič pri Tilki. Nerodno mu je bilo to vprašanje, ker je nosil s seboj Nikova pisma, v katerih je bila Tilka večkrat omenjena. Dekle se je trpko nasmejal in odkrito povedalo Janezu, da se ne misli poročiti.

„Čakaš Nikota?“ je ponagajal. Zardela je v obraz in poredno odvrnila: „Saj veš, da ga čakam! Krivo sem ga sodila radi Elze. Kaj ti ni v pismih nič omenil?“

Potegnil je iz žepa sveženj pisem ter jih ponudil Tilki: „Zdaj, ko si me odbila, ti bom izročil pisanje, da boš vedela, kam je treba pisati, če hočeš, da se vzameta.“

Vzela je pisma, se naglo obrnila in ljubeznivo dejala: „Pa ne boš hud, Janez! Saj veš, da te imam rada, ker si meni in materi v pomoč. — Možila se pa najbrž ne bom, ker je preveč prokletstva nad našo hišo!“

Nihče ni vedel, katero bo Janez vzela. Začuden so pogledali na prižnico, ko je župnik poleg Janezovega imena hitro prečital ime — Fortunatove Erne. „Smilila se je fantu, zato jo je vzela,“ so dejali in prav so dali obema, da si jih je jezilo, da niso že prej izvohalo te skrivnosti.

V marcu so zapeli kosi in klicali na njive. Ljudje so zasadiili motike in zaorali s plugi. Bila je lepa pomlad, kakršne že dolgo niso pomnili. Cvetelo in duhtelo je vse drevje. Slane ni bilo in obetala se je prav dobra letina. Lahen dež je pred veliko nočjo namočil zemljo, da so za praznike ponekod že kosili deteljo. Po gmajni je pozvanjala živina, na njivah so pa delali ljudje in z veseljem upom gledali, kako je iz dneva v dan rasel krompir, poganjala turščica in se razpletalo mladje po plantah. Obnovila so se prejšnja leta, ko še ni bila cesta zmešala ljudi.

Pri Gregorjevih sta se mučili na njivah mati in Tilka. „Da bi bil tisti fant še pri nas!“ je potožila mati.

„Katerega mislite?“

„I no, tistega, kakor ti!“

Molče sta pleli in ruvali slak, ki se je vzpenjal pod planto. Kakor zasanjana je sama s seboj govorila mati: „Bog ve, kod hodi ta revež? Pripraven je bil in dober. Zakaj se je pri nas vse narobe obrnilo?“ Privezala si je ruto in utrnula solzo. Tilka se je obrnila v stran. Pred obema so vstajali spomini na iste dni, ko je po teh njivah hodil še Niko.

Zvečer je Tilka pri luči prebirala pisma, katera ji je izročil Janez. Mehko in čudovito skrivnostno je pisal. Da je našel mir, da ga oklepajo visoki zidovi, da mu pa misli uhajajo večkrat preko teh zidov v daljavo, kjer pod goro spavajo hiše in ob njih teče potok. Nikjer pa ni zapisal, kje je in kaj dela. Samo tisti pečat z dvema rokama in križem na sredi ji je dal veliko misliti. Iz predala je vzela pisma, ki jih je materi pošiljal njen sin — predstojnik v kapucinskem samostanu. Primerjala je pečata in dognala, da sta enaka. Čudna misel ji je stisnila srce. Kaj pa, če se je tudi on odpovedal svetu?

(Dalje prihodnjič)

znova je imel samokres v roki. Mladenič pri vratih je stopil k Harry-ju in rekel: „Zdi se mi, da imaš nekaj za bregom, ti bom jaz že pokazal.“ Nato ga je z držajem revolverja udaril po glavi. „Oh“, je zastokal Harry in Mr. Waxmann tudi.

„Pohiti!“ je dejal mladenič, ki je držal naperjeni revolver v roki.

V Johnovi glavi so se vrteli Rosaleen, otrok, draguljarna, dodatek k plači... Hipoma se je vrigel na tla, zagrabil za revolver, ki je ležal v odprtem predalu in začel streljati. Bum, bum, bum — in eden izmed mladeničev se je zgrudil na tla. Drugi se je obrnil, in John je začutil, da ga je nekaj zaskalelo, potem pa ga je zagrnila noč.

Zbudil se je v bolnici. Ob njegovem zglavju je sedela žena Rosaleen, na drugi strani pa časopisni poročevalec, ki je hotel vedeti to in ono.

„Saj ni tako kot pišete po časopisih in ilustriranih časnikih, ki vedno govore o hrabri obrambi proti napadalskim roparjem. Človeka prav nič ne obhajajo občutki hrabrosti... nasprotno človeka skoraj noge več ne drže, slabo mu postaja... a potem se zgodi nekaj, recimo, da tvojega kolego pobijejo z udarcem na tla, in takrat pozabiš na vse ter — se postaviš v bran.“

Oh Opekta-ideal!

Das naturreine Geliermittel für jedes Obst

Razstava tvrdke Valentin Paternioner

Tvrdba poljedelskih strojev Valentin PATERNIONER razstavlja letos na Koroškem velesjmu v Celovcu razne novosti v strojni tehniki, ki so veliki pripomočki za našega kmeta. Predvsem ima razstavljenih celo vrsto Steyr-tractorjev s priklopniki in drugimi raznimi priključki. Poleg tractorjev tipa E 80, 15 PS in T 84, 18 PS, kakor T 182, 36 PS vidite na omenjeni razstavi takozvani Frstein-Miststreuer, ki sam baše gnoj in katerega žene 18 PS Steyr-tractor. Zanimanje vzbuja tudi Original-Rinka-Miststreuer in dopolnjuje razstavo poljedelskih strojev.

Poleg teh strojev je videti še marsikaj drugega, kar kmet rabi v raznih letnih časih na polju in v gospodarstvu. Tu mislimo predvsem na moderne stroje za spravljjanje sena znamke „Single“, ki bi nam sedaj zelo prav prišel, da bi hitro spravili seno oz. otavo pod streho, dokler je nam še vreme naklonjeno. Ravno tako bi rabili tudi Massey-Harris-Bauermährescher, ki sam vozi in na polju istočasno žanje in mlati. Poganja ga pa VW-industrijski motor. Poleg teh navedenih strojev vidite še več drugih, ki smo jih omenili v oglašju prejšnje številke, tako da je paviljon tvrdke Valentin Paternioner za vsakega kmeta zelo zanimiv in se ga splača ogledati.

Poseben sektor tega razstavišča za zavzema novi oddelek HOVAL z lepimi štedilniki na centralno kurjavo. Sem spadajo tudi vsi gospodinjstvi stroji, kakor pralni stroj, električna krušna peč, mlečne

centrifuge, hladilne naprave itd. Sprehod po razstavnih prostorih tvrdke VALENTIN PATERNIONER na Koroškem velesjmu nudi tudi letos obširen pregled vsega tega, kar je ustvarila moderna tehnika za olajšavo dela v kmetijstvu in gospodinjstvu.

Tvrdba Joh. Völker

Ze v zadnji številki smo na kratko omenili, da praznuje največja tovarna za izdelavo pohištva tvrdka Joh. Völker-Möbel 90-letnico svojega obstoja. Ta tvrdka je našim čitateljem dobro znana že po oglašju v našem listu, vsej javnosti pa po svojem kvalitetnem pohištvu in ugodnih cenah. O veliki izbiri tvrdke Völker priča tudi dejstvo, da ima stalno na razpolago več pohištvenih garnitur. Za tiste, ki ne zmorejo mnogo denarja, ima tvrdka veliko razumevanje, ker jim da zaželjeno pohištvo na obroke.

Tovarna Völker-Möbel dobavlja iz svoje lastne izdelovalnice spalnice, pohištvo za stanovanjske sobe, tujske sobe z lepimi oblikami, opreme za hotele in penzione.

Ogled razstave na Koroškem lesnem sejmu — Industriehalle — vas bo prepričal o dobri izdelavi in kakovosti blaga tvrdke Johann Völker.

Peči, štedilnike

KAKOR VSE KMETIJSKE POTREBSCINE dobite najugodnejše pri

HANS WERNIG

Celovec, Paulitschgasse (Prosenhof)

Brez kemičnih dodatkov

4 Vorteile:

1. Riesenauswahl - über 100 Ausstattungen
2. Die besten und billigsten Möbel Österreichs. Hartholzschlafzimmer von S 4000
3. Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zin
4. Zustellung frei Haus mit eigenem Spezialauto

GRÖSSTE AUSWAHL IN:
Polstermöbeln, Teppichen, Matratzen;
Vorhangstoffe zu sehr mäßigen Preisen

„DAS HAUS DER GUTEN MÖBEL“

KARL STADLER
KLAGENFURT / THEATERGASSE 4
SW-MÜBEL-VERKAUFSSTELLE

Beratung durch eigenen Architekten!

Tvrdba DIEM v Celovcu

Marsikateri bralec našega lista se je včasih začudil nad lepimi slikami v našem časopisu. Da pridejo slike do izraza jasne in čiste, je zasluga klišarne DIEM v Celovcu na Heiligengeist-Platz, kjer naroča naše uredništvo že leta svoje klišeje. Tvrdba se je razvila v eno največjih tovrstnih podjetij v Celovcu. Za ta napredek firme in solidno ter dobro, kvalitetno izdelavo klišejev gre zasluga šefu Martinu Diem-u samemu, kajti on je strokovnjak prve vrste na tem področju in ima v svoji klišarni najboljše strokovne moči.

Kar pa Klischee-Anstalt DIEM še posebno odlikuje je to, da razstavlja letos na Koroškem velesjmu kot prvo grafično podjetje sploh in je dobila lepo priznanje od koroške deželne vlade, obrtne zbornice in še raznih drugih strokovnih inštitutov in uradov.

K temu odlikovanju za ves njegov trud in vestno opravljanje svojega težkega poklica, mu čestita tudi naše uredništvo prav pristrčno in se mu iskreno zahvali za lepo poslovno delovanje in mu želimo v življenju še mnogo uspeha, sreče in trdnega zdravlja!

URADNA OBJAVA

FINANČNA DIREKCIJA ZA KOROŠKO
(MONOPOLNA UPRAVA)

RAZGLAS

Razpišejo se naslednje proste trafike:
Althofen št. 20, (samostojno ali povezano z gostilno ali trgovino).

Judenburg št. 10, občina St. Salvator (povezano z gostilno ali trgovino).

Koprivna v Lobniku št. 17, občina Bela (povezano z gostilno ali trgovino).

St. Vid v Podjuni št. 15, občina Skocijan (povezano z gostilno ali trgovino).

Prošnje naj bi bile na posebnih tiskovinah najkasneje do 31. avgusta ob 12. uri popoldne na m. nopolni upravi finančne deželne direkcije v Celovcu — Klagenfurt, Dr. Hermannsgasse Nr. 3, II. Stock, Zimmer 54.

Nadaljna pojasnila lahko dobite na pristojnih finančnih uradih (Verbrauchsteuerabteilungen) in davčnih nadzorovalnih mestih, kjer boste dobili tudi za prošnjo potrebne formularje. Poleg tega pa lahko razberete vse potrebno tudi iz uradne deske dotičnih občin, v kateri se nahaja razpisana oz. prosta trafika.

Šivalne in pletilne stroje
GRUNDNER Klagenfurt
Wienarg. 10

Nogavice, žensko spodnje perilo, moške in otroške hlače dobite najceneje pri STOFFSCHWEMME, Klagenfurt, Benediktiner Platz.

DUNAJSKI MEDNARODNI SEJEM 1957

od 8. do 15. septembra

MODA, luksuz, gospodinjstvo, dnevna uporaba — TEHNIKA, stroji, orodje, KMETIJSKA IN GOZDARSKA RAZSTAVA, posebna razstava poljedelskih strojev s predvajanjem, hranila in nasladila, vinska poskušnja

AVSTRIJSKA KONJSKA RAZSTAVA ZA VPREGO IN EKSPORT

MODNA RAZSTAVA KOZUHOVIN V MESSEPALAST — VSAK DAN 3 PREDVAJANJA

Kolektivna razstava obrtništva — Razstava „Tehnika v gospodinjstvu“ — Camping

Za obiskovalce sejma, ki pridejo od zunaj, 25-odstotni popust pri vožnjah z vlakom in avtobusom. Velesajmske izkaznice dobite pri deželnih trgovinskih zbornicah, deželnih in okrajnih kmetijskih zbornicah ter vseh posebej označenih prodajalnicah.

Filli

HERDE
ÖFEN

KLAGENFURT, BAHNHOFSTRASSE 6

Besuchen Sie unsere Vorführungen auf der Kärntner Messe, Halle VII

- Wolf-Cub-Kleinwerkstatt
- Emco-Unimat-Kleinwerkzeugmaschine
- Emco-Maximat-Drehbank

Dampfkochtopf „Rapido“ - Dampfentsafter
Universal-Bratpfanne „Champion“

Cemu ste v skrbeh, če boste še dobili „Naš tednik — Kronika“ v trafiki ali pa morda pri sosedu! Izpolnite to naročilnico in naš list dobite na dom!

Tu odrežite in pošljite kot tiskovino v kuverti na naš naslov (Celovec - Klagenfurt, Viktringer Ring 26)!

Kot naročnik dobite naš list hitro in zanesljivo!

Naročilnica

S tem naročam list

„Naš tednik — Kronika“

Plačilne možnosti: mesečno 5.— šil. za tuzemstvo.

Ime: .....

Naslov: .....
(prosimo, da točno navedete tudi pošto!)

Datum: .....
(Podpis)

OD 17. AVGUSTA BOMO SPET ZNIŽALI CENE!

Nekaj primerov:	PREJ	SEDAJ
Popeline, v raznih barvah	90 cm \$ 29.90	\$ 21.—
Popeline, v šestih barvah	90 cm \$ 33.80	\$ 23.80
Popeline, v vzorcih	90 cm \$ 34.80	\$ 18.—
Shantung, v raznih vzorcih	90 cm \$ 36.50	\$ 26.60
Jaquard, Ottoman, za obleke z jopiči	90 cm \$ 38.60	\$ 25.20
K. S. Honan, velika izbira	90 cm \$ 47.80	\$ 36.—
Bouclé, v črnem, za obleke z jopiči	90 cm \$ 52.—	\$ 35.—

Naš sejmski šlager!

Wollin
v raznih trakih,
120 cm široko eksportno blago

šil. 39.— sedaj **šil. 18.—**

EDER & CO.
KLAGENFURT, Wiener Gasse 7